

V DALIS

ŽMOGAUS TEISIŲ
ATASKAITOS,
PAVARDŽIŲ RODYKLĖ

AMNESTY INTERNATIONAL

THE BALTIC STATES

Time to abolish the death penalty
JANUARY 1993

SUMMARY

AI INDEX: EUR 06/01/93
DISTR: SC/CO/DP/GR

During the period 1988-91 the three Baltic states - Estonia, Latvia and Lithuania -regained their independence after half a century of incorporation in the Union of Soviet Socialist Republics. Over the same period a total of at least 17 people were executed in the three countries. By the end of 1992 three more executions had taken place.

Amnesty International opposes the death penalty unconditionally, believing it to be incompatible with respect for the right to life and the right not to be subjected to cruel, inhuman or degrading punishment as proclaimed in the Universal Declaration of Human Rights and other international human rights instruments. The organization continues to appeal to the authorities in Estonia, Latvia and Lithuania for abolition of the death penalty and for commutation of all pending death sentences.

KEYWORDS: DEATH PENALTY / ESTONIA / LATVIA / LITHUANIA / STATISTICS / LEGISLATION / MISSIONS

This report summarizes a 7-page document (2,400 words), The Baltic states: Time to abolish the death penalty (AI Index: EUR 06/01/93), issued by Amnesty International in January 1993. Anyone wanting further details or to take action on this issue should consult the full document.

INTERNATIONAL SECRETARIAT, 1 EASTON STREET, LONDON WC1X 8DJ, UNITED KINGDOM

THE BALTIC STATES

Time to abolish the death penalty

Introduction

In September 1991 the State Council of the Soviet Union recognized the independence of Estonia, Latvia and Lithuania. In the same month all three Baltic states were admitted to the United Nations. The three countries had, however, begun the process of restoring their independence much earlier, and already by the spring of 1990 the respective parliaments in each of the three republics had proclaimed the supremacy of their own laws over those of the Union of Soviet Socialist Republics.

All three countries have retained the death penalty in their respective criminal codes, although the number of crimes punishable by death has been reduced from 18 under the old Soviet legislation to seven in Latvia, three in Estonia, and one in Lithuania. All the executions that have taken place in recent years have been for the crime of aggravated murder. (The remaining offences which carry the death penalty in Latvia are: banditry, actions disrupting the work of correctional labor institutions, counterfeiting under aggravating circumstances, and attempted murder of an official of the police or of the home guard under aggravating circumstances, rape under particularly aggravating circumstances, the hijacking of an aero plane under particularly aggravating

circumstances. In Estonia acts of terrorism and assassination are also capital offences.)

Amnesty International considers that the death penalty violates the right to life, and that it is the ultimate form of cruel, inhuman and degrading punishment as prohibited by Article 5 of the Universal Declaration of Human Rights and other international human rights standards, including Article 7 of the International Covenant on Civil and Political Rights. In the organization's view the death penalty is inherently unjust and arbitrary, however heinous the crime for which it is provided and however scrupulous the procedure by which it is enforced. The risk of error in applying the death penalty is inescapable, yet the penalty is irrevocable. The overwhelming conclusion from studies on the issue is that there is no reliable evidence that the death penalty deters more effectively than other punishments.

Abolition of the death penalty in the Baltic states would be consistent with the worldwide trend towards abolition. Nearly half the countries in the world have abolished the death penalty in law or practice for all but the most exceptional crimes, such as serious crimes committed during a state of war. In countries belonging to the Council of Europe (to which Estonia, Latvia and Lithuania applied for membership in 1991) the death penalty has virtually been abandoned for common crimes. In those Council of Europe countries which still retain the death penalty in law there have been no executions since 1984, when two prisoners were put to death in Turkey.

Death penalty statistics

Lithuania

Five death sentences have been passed since March 1990. Two people had their sentences commuted following the submission of a petition for clemency (see below under judicial procedures); one person committed suicide; one death sentence was overturned. The fifth case was that of Aleksandras Novadkis, convicted of the murder of a young girl. He was executed on 8 August 1992, following the rejection of his petition for pardon on 2 May 1992.

Legislative reform

A working committee has been charged with drafting a new criminal code. It is unclear what its conclusions on the death penalty might be or when its work will be complete. In August 1992 the Chairman of the Parliamentary Committee for Civil Rights and Nationalities' Affairs informed Amnesty International that "we intend to organize an opinion poll and [to] try to achieve that the people of Lithuania thoroughly discuss all the aspects of [the death penalty]".

Judicial procedures

The judicial systems in all three Baltic states are currently in a state of flux, with reforms either currently in progress or, according to the authorities, due to be introduced in the near future. These reforms will affect the way in which capital crimes are dealt with by the judicial system.

Trial and appeal

In Latvia and Lithuania it is the highest court in the land - the Supreme Court - which continues to act as the court of first instance in capital cases¹. Until very recently this was also the case in Estonia; however, according to a newspaper report in the *Baltic Independent* (8-14 January 1993) a county court recently passed a sentence of death on a 34-year-old man (see below under Current cases.) This is the first death sentence to be passed by a lower level court since Estonian independence was restored. (The new constitution of the Republic of Estonia, adopted in July 1992, provides for three levels of courts: rural and city courts, district courts and the National

Court. However, the new judicial system is not yet fully in place; it is known, for example, that the National (or State) Court is not expected to replace the Supreme Court until March 1993.)

International law, including article 14 (5) of the International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), guarantees everyone convicted of a crime, including those accused of capital offences the right to appeal against their conviction and sentence to a court of higher jurisdiction¹. It is not clear whether this right is currently guaranteed in Latvia and Lithuania, where the Supreme Court acts as the court of both first instance and appeal, or how the appeals procedure will function in the newly reformed judicial system of Estonia.

Judicial review

In all three countries death sentences may also be reduced by judicial review. Under this procedure a higher court re-examines the case after it has received a protest against the judgment of the lower court². A protest can be brought by the Chairman of the Supreme Court (or, in Latvia and Lithuania his deputy or deputies) or the Procurator General (or in Lithuania his deputy).

Petitioning for clemency

The submission of a petition for clemency by the condemned person is the final stage in the judicial process in death penalty cases in all three Baltic states.

In Estonia the right to grant clemency was transferred to the President of the Republic of Estonia in October 1992. The President receives recommendations on whether the death sentence should be commuted from the Clemency Commission, composed of four members of the Estonian Parliament, the Chairman of the Supreme Court, the Procurator General and the Minister of Justice. In exercising his right to commute the death sentence in the case of Oleg Pyatnicky, the Estonian President commented recently that he shared the view that the death penalty "is a violation of the universally accepted human right not to be subjected to inhuman punishment, as proclaimed in the Universal Declaration of Human Rights".

In Latvia a petition for clemency is submitted to the Presidium of the Supreme Council (the Latvian parliament) which consults the Human Rights Commission of the Supreme Council, the Procurator General and the Chairman of the

Supreme Court.

In Lithuania since October 1992 clemency petitions have been considered by the President of the Republic of Lithuania on the recommendation of the Clemency Commission, composed of the Ministers of Justice and of the Interior, the Chairman of the Supreme Court and the Procurator General.

Current cases

Lithuania

Amnesty International knows of no prisoners currently under sentence of death.

New opportunities for abolition

Presently 31 European countries have abolished the death penalty in either law or practice. Since 1989 eight European countries have abolished the death penalty for all offences - Andorra, Croatia, Czech and Slovak Federal Republic¹, Hungary, Ireland, Romania, Switzerland and Slovenia. European countries account for nearly half of the countries worldwide that have abolished the death penalty for all offences.

There have been moves towards abolition in other European countries where the death pe-

nalty is still retained in law. In Belgium a bill to abolish the death penalty for peacetime offences is presently awaiting parliamentary approval. The Grand National Assembly of Bulgaria introduced a moratorium on executions in July 1990. Amnesty International has received no reports of executions in Poland since 1988.

On 28 April 1983 the Sixth Protocol to the European Convention on Human Rights was opened for signature by member states of the Council of Europe. Under its terms any country which becomes party to the Sixth Protocol is required to abolish the death penalty, the only exception being for offences committed in time of war or imminent threat of war. This protocol is the first international treaty developed to prohibit the death penalty. Nineteen countries in Europe have now ratified the protocol as follows: Austria, Czech and Slovak Federal Republic, Denmark, Federal Republic of Germany, 777e Baltic states: time to abolish the death penalty Finland, France, Hungary, Iceland, Italy, Liechtenstein, Luxembourg, Malta, Netherlands, Norway, Portugal, San Marino, Spain, Sweden and Switzerland. A further two countries, Belgium and Greece, have signed but not yet ratified the Protocol.

The restoration of independence in Estonia, Latvia and Lithuania and the process of legislative and judicial reform under way in all three countries provide a unique opportunity for the Baltic states to debate the fundamental issues surrounding the death penalty and to join the long list of European countries that have moved or are moving towards complete abolition of the death penalty. It is an opportunity they cannot and must not waste.

Amnesty International January, 1993

AI Index: EUR 06/01/93

AMNESTY INTERNATIONAL PABALTIJO VALSTYBĖS Laikas panaikinti mirties bausmę

1993 m. sausis

TA indeksas: EUR 06/01/93/LITHUANIAN Skirst: SC/CO/DP/GR

Tarptautinis sekretoriatas, 1 EASTON STREET, LONDON WC1X 8DJ, UNITED KINGDOM

1993 M.SAUSIS

SANTRAUKA

TA INDEKSAS: EUR 06/01/93 SKIRST: SC/CO/DP/GR

1988-1991 m. laikotarpiu trys Pabaltijo valstybės, praėjus pusei šimtmečio po jų įjungimo į Sovietų Socialistinių Respublikų Sąjungą, atgavo nepriklausomybę. Per tuos pačius trejus metus šiuose kraštuose mirties bausmė buvo įvykdyta mažų mažiausia 17 žmonių. Iki 1992 m. pabaigos įvykdytos dar trys bausmės.

Tarptautinė amnestija pasisako prieš mirties bausmę be jokių išlygų, nes ji nesuderinama su teise į gyvenimą ir teise nebūti baudžiamam žiauriomis, nežmoniškoms ar žeminančiomis bausmėmis, kurios skelbiamos Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje ir kituose tarptautiniuose žmogaus teisių dokumentuose. Ši organizacija kreipiasi į Estijos, Latvijos ir Lietuvos vyriaus-

sybes prašydama panaikinti mirties bausmę ir pakeisti visus padarytus mirties nuosprendžius.

Šis pranešimas reziumuoja 7 puslapių dokumentą (2400 žodžių) „Pabaltijo valstybės. Laikas panaikinti mirties bausmę“ (TA indeksas: EUR 06/01/93), išleistą Tarptautinės amnestijos 1993 m. sausio mėnesį. Pageidaujantys išsamesnės informacijos arba norintys imtis priemonių šiuo klausimu turėtų susipažinti su visu dokumentu.

Ižanga

1991 m. rugsėjį. Sovietų Sąjungos Valstybės taryba pripažino Estijos, Latvijos ir Lietuvos nepriklausomybę. Tą patį mėnesį visos trys Pabaltijo valstybės buvo priimtose į Jungtines Tautas. Vis dėlto nepriklausomybės atkūrimo procesas šiose trijose šalyse prasidėjo kur kas anksčiau, ir jau 1990 metu pavasarį visų trijų respublikų parlamentai paskelbė, jog jų įstatymai yra viršesni už Sovietų Socialistinių Respublikų Sąjungos įstatymus.

Visos trys šalys savo baudžiamuosiuose kodeksuose išlaikė mirties bausmę, nors baudžiamų mirtimi nusikaltimų skaičius buvo sumažintas nuo 18 (pagal senuosius sovietinius įstatymus) iki septynių Latvijoje, trijų Estijoje ir vieno Lietuvoje. Pastaraisiais metais visos mirties bausmės buvo įvykdytos už žmogžudystes, padarytas kaltą sunkinančiomis aplinkybėmis. (Kiti nusikaltimai, už kuriuos baudžiama mirtimi Latvijoje, yra banditizmas, veiksmai, griauinantys pataisos įstaigų darbą, pinigų padirbinėjimas sunkinančiomis aplinkybėmis, pasikėsinimas nužudyti policijos ar kariuomenės pareigūną sunkinančiomis aplinkybėmis, išprievartavimas itin sunkinančiomis aplinkybėmis, lėktuvo pagrobimas itin sunkinančiomis aplinkybėmis. Estijoje mirties bausme baudžiamas ir terorizmas bei politinės žmogžudystės.)

Tarptautinė amnestija laikosi nuostatos, jog mirties bausmė pažeidžia teisę į gyvenimą ir yra pati griežčiausia iš visų žiaurių, nežmoniškų ir žeminančių bausmių, uždraustų Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos 5 straipsnio ir kitų tarptautinių žmogaus teisių aktų, pavyzdžiui, Tarptautinės pilietinių ir politinių teisių konvencijos 7 straipsnio. Šios organizacijos požiūriu, kad ir koks bausmės nusikaltimas, už kurį ji skiriama, kad ir kaip kruopščiai laikomasi jos vykdymo procedūros, mirties bausmė yra iš esmės neteisėta ir savavališka. Baudžiant mirtimi negalima išvengti suklydimo rizikos, o juk bausmės atšaukti neįmanoma. Iš daugelio tyrimų aiškiai matyti, kad nėra jokių patikimų įrodymų, jog mirties bausmė atgraso nuo nusikaltimų veikmingiau nei kitos bausmės.

Mirties bausmės panaikinimas Pabaltijo valstybėse atitiktų bendrą pasaulinę tendenciją. Beveik pusė pasaulio šalių arba įstatymais arba praktikoje panaikino mirties bausmę už visus nusikaltimus, išskyrus itin sunkius nusikaltimus, padaromus karo metu. Priklausančiose Europos Tarybai šalyse (o Estija, Latvija ir Lietuva 1991 metais pareiškė norą tapti jos narėmis) faktiškai panaikinta mirties bausmė už įprastinius nusikaltimus. Tose Europos Tarybos šalyse, kurių įstatymai vis dar numato mirties bausmę, ji nebuvo praktikuojama nuo 1984 metų, kai buvo įvykdyta dviem kaliniams Turkijoje.

Mirties bausmių statistiniai duomenys

Lietuva

Nuo 1990 m. kovo priimti penki mirties nuosprendžiai. Dviem asmenims padavus malonės prašymus, jų bausmės buvo pakeistos (žr. toliau skyrelį „Teisingumo vykdymas“); vienas nusižudė; vienas mirties nuosprendis buvo panaikintas. Penktajam – Aleksandrui Novadkiui, nuteistam už merginos nužudymą, mirties bausmė įvykdyta 1992 m. rugpjūčio 8 d., po to, kai 1992 m. gegužės 2 d. buvo atmestas jo malonės prašymas.

Istatymų reforma

Darbo grupei pavesta parengti naujo baudžiamojo kodekso projektą. Kol kas neaišku, kokios bus jos išvados dėl mirties bausmės ir kada ji užbaigs savo darbą. 1992 m. rugpjūti parlamento pilietinių teisių ir tautybių reikalų komisijos pirmininkas pranešė Tarptautinei amnestijai, kad „mes ketiname surengti visuomenės apklausą ir suteikti Lietuvos žmonėms galimybę nuodugniai apsvarstyti visus (mirties bausmės) aspektus“.

Teisingumo vykdymas

Visose trijose Pabaltijo valstybėse teismų sistema šiuo metu pertvarkoma – reformos arba jau vykdomos, arba, pagal valdžios organų informaciją, numatomos vykdyti artimiausioje ateityje. Nuo šių reformų priklausys, kaip teismų sistema traktuos mirties bausmę baudžiamus nusikaltimus.

Teismo procesas ir apeliacija

Latvijoje ir Lietuvoje baudžiamų mirties bausmę nusikaltimų bylas pirmąją instanciją nagrinėja aukščiausias teismo organas – Aukščiausiasis Teismas (Aukščiausiasis teismas susideda iš plenumo – aukščiausiojo organo, prezidiumo ir civilinių bei baudžiamųjų bylų teisminių kolegijų. Ypač svarbias bylas kaip pirmąją instanciją sprendžia baudžiamųjų bylų kolegija). Dar visai neseniai tokia padėtis buvo ir Estijoje, tačiau laikraštis „Baltic Independent“ (1993 m. sausio 8-14 d.) prieš kiek laiko pranešė, jog apygardos teismas paskyrė mirties bausmę 34 metų vyrui (žr. toliau „Dabartinės bylos“). Po Estijos nepriklausomybės paskelbimo tai pirmas atvejis, kai mirties nuosprendį priima žemesniosios grandies teismas. (Pagal naująją Estijos Respublikos konstituciją, priimtą 1992 m. liepos mėnesį, teismų sistemą sudaro trijų grandžių teismai; kaimo ir miesto teismai, rajonų teismai ir Nacionalinis teismas. Tačiau naujoji teismų santvarka dar nėra galutinai nusistovėjusi, pavyzdžiui, Aukščiausiasį Teismą Nacionalinis, arba Valstybės, teismas pakeis tik 1993 m. kovo mėnesį.

Tarptautinė teisė, pavyzdžiui, Tarptautinės pilietinių ir politinių teisių konvencijos (TPPTK) 14(5) straipsnis, garantuoja kiekvienam nuteistajam, taip pat kaltinamiems mirties bausmę baudžiamais nusikaltimais teisę apskusti teismo sprendimą aukštesnės pakopos teismui (Estija prisijungė prie TPPTK 1991 m. spalį, Lietuva – 1991 m. lapkritį, o Latvija – 1992 m. balandį). Neaišku, ar ši teisė šiuo metu garantuojama Latvijoje ir Lietuvoje, kur Aukščiausiasis Teismas vykdo ir pirmosios instancijos, ir apeliacinio teismo funkcijas, ir kokia bus apeliacijų padavimo tvarka reformuotoje Estijos teismų sistemoje.

Teisminė priežiūra

Visose trijose šalyse mirties nuosprendžiai gali būti pakeičiami švelnesne bausme teisminės priežiūros tvarka. Gavęs protestą dėl žemesniojo teismo sprendimo, aukštesnysis teismas nagrinėja jo išspręstą bylą. (Latvijos ir Lietuvos Aukščiausiajame Teisme teisminę priežiūrą vykdo aukštesnė instancija, pavyzdžiui, užprotestuotą Aukščiausiojo Teismo prezidiumo sprendimą patikrina Aukščiausiojo Teismo plenumas). Užprotestuoti sprendimą gali Aukščiausiojo Teismo pirmininkas (arba Latvijoje ir Lietuvoje jo pavaduotojas ar pavaduotojai) arba generalinis prokuroras (arba Lietuvoje jo pavaduotojas).

Malonės prašymas

Visose trijose Pabaltijo valstybėse nuteisto asmens malonės prašymas yra paskutinė teisingumo vykdymo proceso stadija nagrinėjant mirtimi baudžiamų nusikaltimų bylas.

Estijoje teisė teikti malonę 1992 m. spalio mėnesi perduota Estijos Respublikos prezidentui.

Rekomendacijas dėl mirties nuosprendžio pakeitimo prezidentas gauna iš Malonės komisijos, kurią sudaro keturi Estijos parlamento nariai, Aukščiausiojo Teismo pirmininkas, generalinis prokuroras ir teisingumo ministras. Pasinaudojęs savo teise pakeisti mirties nuosprendį Olego Piatnickio byloje, Estijos prezidentas neseniai pasakė, kad, jo nuomone, mirties bausmė „pažeidžia visuotinai priimtą žmogaus teisę nebūti baudžiamam nežmoniškais bausmėmis, paskelbtą Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje“.

Latvijoje malonės prašymas paduodamas Aukščiausiosios Tarybos (Latvijos parlamento) prezidiumui, kuris tariasi su AT žmogaus teisių komisija, generaliniu prokuroru ir Aukščiausiojo Teismo pirmininku.

Lietuvoje nuo 1992 m. spalio, rekomenduojant Malonės komisijai, sudarytai iš teisingumo ir vidaus reikalų ministrų, Aukščiausiojo Teismo pirmininko ir generalinio prokuroro, malonės prašymus svarsto Lietuvos Respublikos Prezidentas.

Mirties bausmės vykdymas

Visose trijose šalyse mirties bausmė vykdoma sušaudant. Tačiau jos vykdymo procedūra įslaptinta, ir tik neseniai Tarptautinei amnestijai pasisekė gauti kiek žinių apie ją. Organizacijos atstovas, aplankęs Pabaltijo šalis, 1992 m. spalį, buvo informuotas, jog Estijoje nuteistas mirti asmuo sužino, ar jo malonės prašymas atmestas, tik tuomet, kai jį išveda iš kameros vykdyti mirties bausmės. Todėl jam nesuteikiama galimybė, pavyzdžiui, paskutinį kartą pasimatyti su artimu giminaičiu. Tarptautinė amnestija laiko, kad tokia bausmės vykdymo tvarka yra tolygi žiauriam, nežmoniškam ar žeminančiam elgesiui arba baudimui. Organizacija paragino Estijos valdžios organus peržiūrėti mirties bausmės vykdymo tvarką ir painformuoti apie tai visuomenei.

Latvijoje mirties bausmės paprastai vykdomos per 24 valandas po malonės prašymo atmetimo. Nuteistasis išvedamas iš kameros naktį ir sušaudomas vieno šaulio (o ne komandos, kaip anksčiau buvo manoma). Apie mirties bausmės vykdymą Lietuvoje Tarptautinė amnestija neturi informacijos.

Dabartinės bylos

Kiek žinoma Tarptautinei amnestijai, šiuo metu Lietuvoje nuteistų mirties bausme asmenų nėra.

Mirties bausmės panaikinimo perspektyvos

Šiuo metu mirties bausmė panaikinta – ir įstatymais, ir praktikoje – 31 Europos valstybėje. Nuo 1989 m. aštuonios Europos šalys (Andora, Kroatija, Čekija, Slovakija, Vengrija, Airija, Rumunija, Šveicarija ir Slovėnija) panaikino mirties bausmę už visus nusikaltimus. Europos šalys sudaro beveik pusę pasaulio valstybių, panaikinusių mirties bausmę už visus nusikaltimus.

Ir tose Europos šalyse, kur mirties bausmė dar tebegalioja, imamasi priemonių jai panaikinti. Belgijoje laukia parlamento pritarimo įstatymo projektas, kuriame numatoma panaikinti mirties bausmę už taikos metu įvykdytus nusikaltimus. Bulgarijos didysis nacionalinis susirinkimas 1990 m. birželį įvedė mirties bausmių vykdymo moratoriumą. Nuo 1988 metų Tarptautinė amnestija nėra gavusi pranešimų apie mirties bausmių vykdymą Lenkijoje.

1983 m. balandžio 28 d. Europos Tarybos narėms pateiktas pasirašyti Europos žmogaus teisių konvencijos šeštasis protokolai. Jame nurodoma, kad visos prisijungusios prie šeštojo protokolo šalys privalo panaikinti mirties bausmę; išimties tvarka ji gali būti skiriama už nusikaltimus, įvykdytus karo metu arba iškilus karo grėsmei. Šis protokolai – pirmoji tarptautinė sutartis, kuria siekiama uždrausti mirties bausmę. Protokolai, lig šiol ratifikavo devyniolika Europos šalių: Austrija, Čekija, Slovakija, Danija, Vokietija, Suomija, Prancūzija, Vengrija, Islandija, Italija,

Lichtenšteinas, Liuksemburgas, Malta, Olandija, Norvegija, Portugalija, San Marinas, Ispanija, Švedija ir Šveicarija. Dar dvi valstybės, Belgija ir Graikija, protokolą pasirašė, bet neratifikavo.

Estijos, Latvijos ir Lietuvos nepriklausomybės atkūrimas ir visuose trijuose kraštuose vykstanti įstatymų bei teismų reforma – tai palanki proga Pabaltijo valstybėms aptarti svarbius klausimus, susijusius su mirties bausme, ir prisijungti prie daugelio Europos šalių, jau visiškai panaikinusiu mirties bausmę arba besirengiančių ją panaikinti. Šia proga jos gali ir privalo panaudoti.

Amnesty international.- 1993 metai

INTERNATIONAL HELSINKI FEDERATION FOR HUMAN RIGHTS

Wickenburgg. 14/7, A-1080 Vienna, Austria; Tel +43-1-408 88 22; Fax 408 88 22-50

e-mail: office@ihf-hr.org – internet: <http://www.ihf-hr.org>

Bank account: Bank Austria Creditanstalt, 0221-00283/00, BLZ 12 000

HONORARY CHAIRMAN

Yuri Orlov

EXECUTIVE DIRECTOR

Aaron Rhodes

DEPUTY EXECUTIVE DIRECTOR

Brigitte Dufour

ADVISORY BOARD (CHAIR)

Karl von Schwarzenberg

EXECUTIVE COMMITTEE

Sonja Biserko, Holly Cartner, Bjørn Engesland, Krassimir Kanev, Andrzej Rzeplinski

PRESIDENT

Ludmilla Alexeyeva

VICE PRESIDENT

Ulrich Fischer

TREASURER

Stein-Ivar Aarsæther

The IHF has consultative status with the United Nations and the Council of Europe.

MEMBER AND COOPERATING COMMITTEES IN:

Albania – Austria – Azerbaijan – Belarus – Bosnia –Herzegovina – Bulgaria – Canada – Croatia – Czech Republic – Denmark – Finland – France – Georgia- Germany – Greece – Hungary – Italy – Kazakhstan – Kosovo – Kyrgyzstan – Latvia – Lithuania – Macedonia – Moldova – Montenegro – The Netherlands- Norway – Poland – Romania – Russia – Serbia – Slovakia – Slovenia – Sweden – Switzerland – Ukraine* – United Kingdom – United States – Uzbekistan- COOPERATING ORGANIZATIONS:

The European Roma Rights Center – Human Rights without Frontiers – Mental Disability Advocacy Center

Annual report 1999

HUMAN RIGHTS 1998 LITHUANIA

IHF Focus:

Missing persons; right to association (trade union rights); right to privacy and fair trial; conditions in prisons and detention facilities; treatment of asylum seekers and immigrants.

Over the past few years, Lithuania has undergone a number of reforms which have brought about positive changes regarding the protection of basic human rights. In the judicial system, laws on preventive detention were repealed, administrative detention was subjected to court review, and new legislation was adopted to require court warrants for pre-trial detention – issues which have all been major human rights concerns in the past. A new criminal code and other codes are being drafted, though at painstakingly slow pace. In December 1998, the Lithuanian parliament abolished the death penalty. Other improvements have also occurred, for example, concerning freedom of the media and access to information.

The Committee on Human and Civil Rights and Ethnic Minority Affairs was formed, in addition to the Ombudsman's Office, to deal with complaints of citizens who believe that their rights have been violated. On 16 December 1998, however, President Valdas Adamkus signed a controversial law on the parliamentary ombudsmen. This law stipulates that the parliament is to appoint five ombudsmen for four-year terms.

The parliament appointed ombudsmen are not allowed to investigate activities of the president, prime minister, cabinet of ministers, lawmakers, judges, or other officials.

This provision seriously weakens the idea of providing a defender of the rights of individuals.

The failure of Lithuanian officials to investigate cases of missing persons, many of whom have fallen victim to organized crime, and to take efficient measures to prevent future incidents remained a cause for concern. The prosecution of a prominent parliamentary deputy raised concerns about the operation of state security officials, respect of due process standards, and possible political motivations. Other concerns included the treatment of juvenile delinquents, illegal immigrants, and asylum seekers.

Missing Persons

In recent years, the number of missing persons registered by the Lithuania Ministry of the Interior has increased from 796 in 1995 to 402 registered cases in the first quarter of 1998 alone. Unfortunately, there are no precise statistics on the actual number of missing persons and authorities appeared to avoid taking up this issue in public, which has resulted in a lack of public awareness of the gravity of the problem.

Most of the missing persons are young, under age girls, many of whom have been recruited by criminal organizations to allegedly work as waitresses or nurses, for example, in Western Europe and Asia. It is feared that many have been forced to work as prostitutes or in other humiliating businesses, with their passports and other ID documents seized by the dealers who threaten with violence if they do not obey.

Another group of missing persons are young men who have gone abroad for business matters and disappeared, probably after becoming involved with organized crime and other problems.

Those individuals who have managed to return to Lithuania have often been arrested and charged with leaving the country illegally or possessing illegal documents.

No authority is concretely obligated to search for missing persons and investigate these cases; not even the police. According to the Ministry of the Interior, this is due to the incomplete reorganization of the law enforcement officials under its control. No public authority has coordinated the activities of other agencies to clarify such cases or prevent future cases.

Individuals were reluctant to produce evidence against those suspected of human trafficking, because the judicial system was still run by employees who had previously worked for the Soviet legal system, and the working methods of these employees had largely remained the same.

To address the problem in view of the inactivity of Lithuanian authorities, the Lithuanian Human Rights Association set up the Missing Persons' Families Support Center in 1996. Among its tasks are putting pressure on authorities to become active in clarifying cases of missing persons, preventing human trafficking, and carrying out information campaigns, e.g. in schools, to prevent future cases. It also supports the reintegration of those victims who have returned into society and offers them legal

assistance, as well as supporting the relatives of missing persons.

Right to Association. Trade Union Rights

There were no changes in national legislation to improve the implementation of trade union rights. The Lithuanian Workers Union (LWU) appealed to the parliament and the government several times, asking them to change the discriminatory sixth clause of the trade union law, adopted in 1991, which stipulates a minimum number of 30 founding members to enable a trade union to register. This requirement was the main obstacle for the formation of free trade unions.

- In October, Visaginas municipality refused to register the statutes of Visaginas "Ateities," a union of school employees, because it could not present the required number of members. The LWU initiated a lawsuit against the municipality.

The Law on the Regulation of Collective Disputes, passed in 1992, provided for a restricted right to strike, and a complicated set of procedures before a strike was allowed. As a result, some strikes were declared illegal because these procedures were not followed.

Moreover, the allocation of Soviet era trade union property was not appropriately solved. One example was the fact that new trade unions had no rights of ownership to the premises they operated in. Only registered trade unions had a chance to own such property. In addition, a 1993 decision of the parliament stipulated that trade unions could be registered only if they presented a list of their members, including the members' ID codes, and places of residence and work. The Lithuanian Workers Union and Lithuanian Work Federation refused to abide by this resolution. Two other trade unions, LTUU and LTUC, presented lists of their membership from the Soviet era, and were declared legal owners of the whole property of the Soviet era trade unions, a decision which triggered conflicts between unions.

On the positive side, a tripartite general agreement between trade unions, employers, and the government was signed in February 1999. A tripartite council was set up to prepare a supplement to the 1991 law on collective agreements and collective labor agreements. The supplement would create a precondition to negotiate and sign bilateral agreements between employers and trade unions, and tripartite agreements of various levels. In June, the council approved a supplement to paragraph 37 of 1991 Law on Employment Contracts stipulating that the chairman of a trade union in an enterprise will be protected from dismissal when the number of employers is

reduced. The parliament, however, failed to amend the law accordingly.

Laima Digrilaite, chair of the workers' union of the joint stock company "Akmenes Cementas," was dismissed in April 1997 when several workers were laid off. At the same time, 30 new employees were hired. In March 1998, a regional court of Akmene district ruled that her dismissal was illegal and ordered that she be compensated Litas 3,800 (approximately US\$950). In April, however, an appeals court overturned the ruling, considering the dismissal legal. To repay the compensation, Digrilaite's flat was to be sold at auction. In December, the Lithuanian Supreme Court declared her appeal inadmissible.

Right to Privacy and Fair Trial

The prosecution of Audrius Butkevicius, member of Lithuanian parliament, raised human rights concerns. Butkevicius was arrested in October 1997, charged with several counts of corruption (article 274(3) of the criminal code). He allegedly agreed to offer a bribe of US\$300,000 from "Dega" company to Lithuanian authorities, in order to reach a positive financial settlement between that company and the US "Mobil" corporation due to material damages caused to the latter.

According to the Lithuanian Human Rights Association, this case was, from the very beginning, based on false information from the State Security Department, which claimed that the money would be used in the settlement of the proceedings against "Dega." The accusations could not be substantiated. Therefore, the stripping of Butkevicius parliamentary immunity and his arrest were illegal. The evidence against him was based largely on audio tapes of his telephone conversations, obtained without a court warrant, which were used as evidence against him in court.

Butkevicius' lawyer also claimed that the tapes had been tampered with, and that only four of nine conversations were presented to the court, in order to place the accused in a bad light. In addition, the court refused to hear witnesses proposed by the defense.

Moreover, Butkevicius' pre-trial detention was prolonged without the decision of a judge. This omission was confirmed by parliamentary ombudsman Julius Jasaitis, who noted that there were many other similar cases in which authorities had violated the law. Typically, he wrote, judges and prosecutors wrongly interpreted the law to mean that pre-trial detention would automatically be expanded when a case was submitted to a court of law.

The trial against Butkevicius opened on 1 July. On 18 November, Audrius Butkevicius received a 5.5-year prison sentence, a fine of 50,000 Litas (approximately US\$12,500) and half of his property was ordered to be confiscated.

On 7 February 1999 the court of appeal rejected Butkevicius appeal.

Lustration Laws

The Lithuanian parliament took measures to exclude former staff members of the KGB from a wide range of state offices and jobs in the private sector.

On 25 June, the Lithuanian parliament adopted a law banning former KGB military officers from holding positions in government offices, state bodies, and certain jobs in key industries for ten years. The initiator of the law, Parliamentary Speaker Vytautas Landsbergis, also recommended that such persons not be allowed to work as lawyers, in key industries, in private security companies, or in the telecommunications sector. The law does not apply to those who left the KGB before 12 March 1990. President Adamkus vetoed the law, and submitted it to the Constitutional Court. The law did, however, go into effect on 1 January 1999, though the Court had not yet ruled on it. 5 In December, Landsbergis submitted the draft law On Assessing Communism

and Defining High Posts for Former High-Ranking Officials of Occupational Regimes. This law proposed that former employees of the Communist Party be prevented from occupying state positions in the parliament, President's Office, government, courts, diplomatic services, army and educational institutions for five years. 6 On 10 December, the parliament passed a declaration describing communist and former structures of "communist occupation" as "criminal." It urged "legally and politically" weighting the suitability of "former active political collaborators of the occupation regime in Lithuania" to hold senior state posts.

7 Death Penalty

On 22 December, the Lithuanian parliament abolished the death penalty and commuted the sentences of all nine inmates on death row to life imprisonment. This was done after the Constitutional Court, a few weeks earlier, ruled that capital punishment contravenes the country's basic law, violating the constitutional right to life and protection from cruelty. Therefore, the court ruled, it should be removed from the criminal code. Lithuania had imposed moratorium on the death penalty in 1995.

8 Conditions in Prisons and Detention Facilities

Juvenile Delinquents

The Lithuanian Human Rights Association initiated a survey in the Lukishkes pretrial facility (Vilnius), with the intention of investigating conditions for juveniles held in pretrial detention. This was the first time a survey was carried out on juvenile detainees using the distribution of questionnaires to gather first-hand information.

At the time of the survey, the Lukishkes facility accommodated 114 convicted juvenile inmates, including 11 girls. About 60 percent of the inmates were accused of theft.

Those in pre-trial detention had to await trial for 6-12 months. According to the Lithuanian Human Rights Association, physical conditions of the facility were relatively good: the cells were clean, spacious and painted in light colors. Inmates were allowed to wear their own clothing, and there were newspapers and magazines available in some cells, as well as various games. However, apparently due to a lack of funding, there were no pictures, shelves, or books in the cells. Some juveniles were allowed to keep cats as a reward for good behavior.

All inmates were allowed two hours of daily, open air exercise. Radios were installed in each cell, and juveniles were sometimes taken out to watch TV (depending on their tutors). They were allowed a bath once a week. The facility administration claimed that the youths were not forced to shave their hair, but inmates claimed the opposite. Different figures were provided about the money available for daily nourishment, the sum of Litas 3 (US\$ 0.75) per adult appearing to be the most accurate figure. Juveniles did not have particular complaints about food.

During the survey, 21 cells, each accommodating five to six inmates, were visited. Eleven under-aged girls were held in one cell. During the survey, representatives of the Lithuanian Human Rights Association were accompanied by prison officers. The questionnaires were collected by the researchers themselves.

The survey revealed that nearly 50 percent of the juveniles said they had been intimidated by the police, while 10 percent responded that they had not experienced any threats. Almost 45 percent of those who claimed to have been ill-treated said they had been beaten; over 38 percent claimed to have been subjected to torture by the police.

According to the survey, prison warders virtually never resorted to violence in pretrial detention facilities, while abuse by fellow detainees was frequent.

The Lithuanian Human Rights Association concluded that, compared to 1995, the conditions

in the Lukishkes pre-trial detention facility had improved. However, it criticized the long pre-trial detention period, and the fact that no activities were organized to develop juveniles' personalities. Moreover, there was no vocational education organized for the inmates. The facility had no social workers, while a single psychologist was responsible for all inmates. The juveniles were allowed only limited contacts with relatives, and no contact with NGOs had been established. The survey showed that the majority of inmates were detained for minor thefts and that ill-treatment and sexual abuse by fellow inmates was commonplace.

Protection of Asylum Seekers and Immigrants

Foreigners Registration Center in Pabrade The Foreigners Registration Center, situated in the town of Pabrade (50 kilometers from the capital, Vilnius), has been in operation since April 1996. The center was first under the control of the Vice-Minister of Interior, but since 1 January 1999 has been supervised by the Police Department of the Ministry of Interior.

According to regulations approved by the Minister of Interior in April 1997, the center is to serve as a temporary shelter for foreigners who do not have valid identity or travel documents to stay in Lithuania. In 1998, the center mainly hosted foreigners from Asian and African countries who had entered Lithuania illegally, were apprehended by Lithuanian police, and were awaiting deportation or voluntary return to their country of origin. A small number of asylum seekers were also held in the center, pending admission into asylum procedure.

At the end of 1998, the center accommodated more than 200 individuals, including about 30 asylum seekers. At the peak of illegal immigration in August 1997, the number of inhabitants in the center reached 950, more than twice its official capacity.

Although living conditions in the center improved in 1998, the internal order was, at the same time, tightened. Foreigners lived in detention-like conditions. They were allowed to leave the center only in exceptional circumstances, e.g. to receive medical treatment or participate in court hearings. Many were reportedly placed in solitary confinement for violating internal rules, a punishment as such not provided for in the regulations of the center, or other legal acts regulating the internal order of the facility. Some cases of beatings by the guards were reported in 1998, one of which was under investigation by the Prosecutor's Office.

Main concerns regarding the treatment of foreigners in the Pabrade center included: foreigners were held in de facto detention; legal assistance was available only to asylum applicants, and even to them it was often restricted; authorities had not organized any instruction for school-aged children.¹⁰ While Lithuanian law allows foreigners to be detained pending deportation, the period is limited to 30 days. Some foreigners, however, had been kept in the center for nearly two years. Such practices were not based on court decisions, and avenues of appeal were available against such treatment. In one such case, the detention was brought to the attention of a civil court, which, however, did not declare this practice illegal or in contradiction with main human rights instruments.

In the fall of 1998, lawyers' access to asylum seekers was frequently restricted or totally denied by the administration, despite the fact that there was an agreement between the center and lawyers providing legal counseling. In late 1998, negotiations were being carried out between the administration of the center and the International Organization for Migration (IOM), which has offered legal counseling of foreigners.

In December 1998, the Minister of Interior set up a working group to draft new internal regulations for the center, which would conform with principal international human rights standards.

FOOTNOTES:

1. RFE/RL Newslines, 17 December 1998.
2. Based on "Activities of the Missing Persons' Families Support Center," Lithuanian Human Rights Association, 1998.
3. Based on "Social Rights: Trade Unions," Lithuanian Human Rights Association, 1998.
4. Based on "Investigation of the Complaint by R. Andrikis, 07 01 1998 No. 97/03-2, Seimas, Ombudsman of the Republic of Lithuania"; and "Statement: Falsified Facts and Breaches of Law in A. Butkevicius Case," Lithuanian Human Rights Association, 8 September 1998. See also the IHF letter of 29 June 1998 to Prime Minister Gediminas Vagnorius.
5. RFE/RL Newslines, 29 June 1998 and 4 January 1999; information from the Lithuanian Human Rights Association.
6. RFE/RL Newslines, 9 December 1998.
7. RFE/RL Newslines, 11 December 1998.
8. RFE/RL Newslines, 10 and 22 December 1998.
9. Based on "Human Rights Situation in the Foreigners' Registration Center in Pabrade in 1998," Lithuanian Human Rights Association.
10. At the end of 1998, the International Organization for Migration started to arrange school education for the children staying in the center.

1999 M. ATASKAITA DĖL ŽMOGAUS TEISIŲ LIETUVOJE

Lietuva yra parlamentinė demokratija, savo nepriklausomybę atgavusi 1990 m. po daugiau nei 50 metų Sovietų Sąjungos vykdytos priverstinės okupacijos. 1992 m. referendumu priimta Konstitucija patvirtina vienu rūmų įstatymų leidžiamąją valdžią – Seimą, – kurią sudaro 141 narys; tiesiogiai renkama prezidentą, vykdančią valstybės vadovo funkcijas; vyriausybę, sudarytą iš ministro pirmininko ir kitų ministrų, kuriuos skiria Prezidentas ir tvirtina Seimas. Vyriausybė vykdo savo įgaliojimus pritariant Seimui ir Prezidentui. Per 1996 m. parlamentinius rinkimus daugumą surinko konservatoriai, antra vieta teko krikščionims demokratams. Šios abi partijos suformavo koalicinę vyriausybę (pirmą tokią vyriausybę Lietuvos istorijoje). 1998 m. vasario mėn. nepriklausomas kandidatas Valdas Adamkus nedidele balsų persvara buvo išrinktas Prezidentu. Gegužės mėnesį, atsistatydinus ministrui pirmininkui Gediminui Vagnoriui, Seimas patvirtino iš 14 narių sudarytą Vyriausybę, kuriai vadovavo valdančiosios Konservatorių partijos narys ministras pirmininkas Rolandas Paksas ir kuri turėjo įgyvendinti pakoreguotą Vyriausybės programą. Paksas atsistatydino spalio mėnesį, nes nepritarė valstybiniam naftos koncerno privatizavimo kontraktui. Lapkričio mėnesį šioms pareigoms buvo prisaikdintas ministras pirmininkas Andrius Kubilius.

Teismo institucijų sistema yra nepriklausoma.

Vidaus reikalų ministerijos jurisdikcijai priklausančios jungtinės policijos pajėgos atsakingos už teisėtavokos įgyvendinimą. Valstybės saugumo departamentas atsakingas už vidaus saugumą ir atskaitingas Parlamentui ir Prezidentui. Kai kuriais atvejais policija yra padariusi žmo-

gaus teisių pažeidimų.

Atkūrusi nepriklausomybę Lietuva daro stabilią pažangą rinkos ekonomikos plėtroje. Privatizuota daugiau nei 40 procentų valstybinės nuosavybės, be to, didesnė dalis gyvenamųjų namų statybos ir smulkaus verslo. Prekyba diversifikuojama ir plečiasi tiek į Vakarų, tiek į Rytus. Daugiausia darbo jėgos tenka žemės ūkiui (21 procentas). Daugiausiai importuojami tekstilės ir trikotažo gaminiai, mediena ir baldai, elektronikos prekės, maisto produktai, chemijos ir naftos produktai. Liepos mėnesį Vyriausybė pranešė apie naują žemiausią 0,5 procento defliacijos lygį. 1998 m. bendrasis vidaus produktas (BVP) sudarė 2 876 \$. Turimomis žiniomis, per pirmąjį metų ketvirtį tikrasis BVP sumažėjo 5,7 procento, o nedarbas išaugo iki 7,4 procento. Iš esmės Vyriausybė gerbia savo piliečių žmogaus teises, tačiau kai kuriose srityse tebėra problemų. Pasitaiko, kad policija muša sulaikytuosius arba pažeidžia sulaikymo įstatymus. Vyriausybė daro pažangą bandydama suvaldyti policijos korupciją. Kalėjimuose sąlygos tebėra prastos, o pratęstas sulaikymas keliais atvejais vis dar kelia problemų. Valstybinė žiniasklaida tebeprislauso nuo politinių interesų. Rimtų problemų kelia prieš moteris vartojamas smurtas ir moterų diskriminacija bei vaikų išnaudojimas. Per metus buvo pasitaikę antisemitinių išpuolių. Problemų kelia prekyba moterimis ir merginomis priverstinės prostitucijos tikslais.

1 DALIS

Pagarba žmogaus teisėms

Pagarba asmens integralumui, tarp jų yra laisvės, liečiančios:

a) Nužudymą dėl politinių ir kitų neteisminių priežasčių. Apie politinį ar kitokį neteisminį nužudymą pranešimų nebuvo

1998 m. rugsėjo mėnesį Prezidentas sudarė tarptautinę komisiją nacių ir sovietų okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje tirti. Į komisiją įeina istorikai, žmogaus teisių atstovai, tarptautinių žydų organizacijų atstovai, teisininkai iš Lietuvos bei daugelio užsienio valstybių. Nuolatiniam komisijos sekretoriui įsteigti Vyriausybė skyrė 37 500 \$ (150 000 litų). Iki spalio mėn. sekretoriatas buvo suformuotas, o pirmoji komisijos tyrimo grupė pradėjo dirbti gruodžio mėn.

Rugpjūčio mėnesį teismas pripažino šešis asmenis kaltais bendrininkavimu 1991 m. bandant įvykdyti valstybės perversmą. Kaltinamieji – buvę Lietuvos komunistų partijos vadovai ir pareigūnai. Jie buvo nuteisti kalėti nuo 3 iki 12 metų už padarytus nusikaltimus, tarp jų tyčines žmogžudystes ir sunkius kūno sužalojimus. Advokatai dėl nuosprendžio pateikė apeliaciją, tačiau iki metų galo apeliacija teisme nebuvo apsvarstyta.

Oficialūs kaltinimai buvo pareikšti karo nusikaltimais įtariamiems Aleksandrui Lileikiui ir Kaziu Gimžauskui. Kai 1996 m. gegužės mėnesį iš jo buvo atimta Jungtinių Valstijų pilietybė dėl Antrojo pasaulinio karo metu vykdytos veiklos nuslėpimo, Lileikis grįžo į Lietuvą. Jis kaltinamas genocido vykdymu, kai vadovavo nacių kontroliuojamai Vilniaus apylinkės saugumo policijai. Gimžauskas, buvęs Lileikio pavaduotojas, grįžo į Lietuvą 1993 m. Kai 1997 m. birželio mėn. generalinio prokuroro pareigoms buvo paskirtas Kazys Pėdnyčia, jis pradėjo aktyviai tirti bylą, kuri 1997 m. birželio mėnesio gale buvo paruošta, ir Lileikį buvo galima patraukti baudžiamajon atsakomybėn. Tačiau įstatymas numato, kad kaltinamasis turi teisę į bešališką, atvirą teismą, ir kad teismo procedūra negali vykti, jei kaltinamojo sveikata neleidžia jam/jai dalyvauti teisme. Kai vasario mėnesį gydytojų komisija nustatė, jog abu kaltinamieji fiziškai yra nepajėgūs dalyvauti teismo posėdžiuose, teismas atidėjo jų bylą neribotam laikui. Birželio mėnesį 29 d. Generalinės prokuratūros specialiųjų tyrimų biuras oficialiai pateikė kaltinimus genocido nusikaltimais Vincui Valkavickui, kuris grįžo į Lietuvą birželio mėn. Prokuratūra taip pat pateikė kaltinimus Petru Bernotavičiui. Liepos mėn. prokuroras pradėjo Kazio Ciurinsko veiklos baudžiamąjį tyrimą. Prokuroras tyrė ir Australijos piliečio Antano Gudelio veiklą. Liepos mėnesį Generalinė prokuratūra

taip pat kreipėsi į visuomenę dėl papildomos informacijos apie genocidu kaltinamus asmenis.

b) Dingimas

Apie politiškai motyvuotus dingimus pranešimų nebuvo.

Aštrėjanti problema – moterų pardavimas arba vertimas užsiimti prostitucija, vykdomas organizuoto nusikalstamumo atstovų. Tokių moterų artimieji dažnai mano, kad jos dingo arba buvo pagrobtos (žr. 6 Dalį, f).

c) Kankinimai ir kitoks žiaurus, nežmoniškas ar žeminantis elgesys ir bausmės

Konstitucija aiškiai draudžia kankinimus ir pranešimų apie juos gauta nebuvo; tačiau kartais policija muša ar kitaip fiziškai blogai elgiasi su sulaikytaisiais. Vietos spauda praneša, kad policijos brutalumo atvejų pasitaiko vis dažniau. Tačiau turimomis žiniomis, nukentėjusieji nelinę pateikti policijai kaltinimų, nes bijo atsakomųjų veiksmų. Kaip praneša Vidaus reikalų ministerija, per pirmuosius šešis metų mėnesius, keturi policijos pareigūnai buvo apkaltinti piktnaudžiavimu tarnybine padėtimi, vienas pareigūnas buvo nuteistas. Dėl tokio pat nusikaltimo 1998 m. buvo apkaltinti keturi pareigūnai, trys buvo nuteisti.

Vidaus reikalų ministerija teigia, kad neatsakingiausiai jėgą vartoja apygardų policijos inspektoriai. Policijos integralumui sustiprinti, Vidaus reikalų ministerijos generalinei inspekcijai 1997 m. buvo suteikta administracinė autonomija. Kovo mėnesį generalinė inspekcija buvo reorganizuota į generalinio inspektoriaus įstaigą, ir kai kurios inspekcijos funkcijos buvo perduotos policijos departamento vidaus tyrimų skyriui. Netinkamo elgesio atvejų tyrimas nepriklauso generalinio inspektoriaus kompetencijos sferai, bet jis gali veikti ministrui įsakius.

Praeityje buvo atvejų, kai, nežiūrint į pastangas panaikinti tokius žeminančio elgesio atvejus, žmogaus teises pažeisdavo karinio laipsnio neturintys kareiviai, – iš buvusių sovietinių karinių pajėgų paveldėta praktika. Kariškių gyvenimo sąlygoms pagerėjus, pastebimai sumažėjo pranešimų apie žmogaus teisių pažeidimus, kuriuos įvykdė karinio laipsnio neturintys kariškiai, ir per metus nebuvo nė vieno pranešimo apie tokius nusižengimus. Per pirmą metų pusmetį šauktiniams ir karininkams buvo iškeltos šešios bylos: viena už reguliarių žeminančių elgesį, ir penkios už disciplinos pažeidimą naudojant smurtą. Kaip teigia Krašto apsaugos ministerija, dauguma patirtų traumų yra labiau psichologinio nei fizinio pobūdžio. Ministerijos manymu, svarbiausias faktorius žeminančio elgesio atveju yra profesionalumo stoka, o ne etniniai, regioniniai ar socialiniai faktoriai. Ministerija aktyviai dirba, kad patobulintų tokių kariškių įgūdžius ir nuovokumą. Gegužės mėnesį Seimas patvirtino naują ginkluotųjų pajėgų disciplinos statutą, ir pagal spalio mėn. priimtą įstatymą suformuota karinė policija, kuriai pavesta palaikyti drausmę armijoje. Disciplinos statutas numato disciplinos pažeidimų tyrimo procedūrą, teisę į apeliaciją ir pateikia bausmių sąrašą.

Sąlygos kalėjimuose prastos. Dėl ribotų išteklių, dauguma kalinių gyvena perpildytose patalpose, juos aptarnauja prastai. Viena vietos žmogaus teisių organizacija teigia, kad įkalinimo įstaigų administracija daro nepakankamai, kad užkirstų kelią smurtui tarp kalinių. Šalis stengiasi reformuoti kalėjimų sistemą su tarptautine pagalba, o Seimas šiuo metu svarsto naują baudžiamąjį kodeksą; tačiau pažanga vyksta lėtai. Lapkričio mėnesį įsigaliojo naujos higienos reikalavimų normos, nustatančios būtiną kiekvienam kaliniui skirti plotą, o taip pat reikalaujančios užtikrinti sveikas ir saugias sąlygas. Laikantis Seimo kontrolieriaus rekomendacijų, dėl nepatenkinamų sąlygų buvo laikinai uždarytos kai kurios įkalinimo įstaigų patalpos. Kalėjimų departamentui Seimas skyrė 30,7 milijonų US dolerių (123 milijonų litų), kurie buvo paskirstyti keturiolikai pataisos institucijų. Liepos mėnesio duomenimis, čia buvo 12 291 kalinių (550 moterų, 201 nepilnamečių) ir 1 887 sulaikytųjų (98 moterys, 152 nepilnamečiai).

Žmogaus teisių inspektoriams leidžiama lankytis kalėjimuose. Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos žmogaus teisių inspektorius šalyje lankėsi liepos mėnesį ir išreiškė nuostabą,

kad šalis nepadarė jokios pažangos savo baudžiamojoje sistemoje per pastaruosius pusantrų metų.

d) Arbitriškas suėmimas, sulaikymas ar ištrėmimas

Konstitucija numato, kad asmens negalima arbitriškai suimti ar sulaikyti; tačiau buvo pasitaikę užsitęsusių sulaikymo atvejų. Policija gali sulaikyti asmenį ne daugiau kaip 48 valandoms remiantis patikimais nusikalstamos veiklos įrodymais. Pagal 1998 m. birželio mėnesio įstatymą, teisėjas taip pat turi patvirtinti sulaikymą. Baigiantis šiam laikotarpiui, policija turi nuspręsti, ar paskirti oficialų areštą, tada teisėjai turi patvirtinti arešto orderį. Valdančios institucijos per dešimt dienų turi pateikti patvirtinamuosius įrodymus. Kai įtariamasis oficialiai apkaltinamas, kaltintojai gali laikyti įtariamąjį tardomajame arešte iki dviejų mėnesių, kol įtariamasis nebus perduotas teismui. Atskirais atvejais tardomasis areštas gali būti pratęstas nuo 6 iki 9 mėnesių su raštišku generalinio prokuroro leidimu. Konstitucija numato teisę turėti advokatą pradedant sulaikymo momentu.

Stengiantis pažaboti smarkų organizuoto nusikalstamumo augimą 1993 m. Parlamentas priėmė Prevencinio sulaikymo įstatymą, taikomą smurtiniais nusikaltimais kaltinamiems asmenims. Įstatymas buvo priimtas kaip laikina priemonė ir 1997 m. birželio mėnesį buvo panaikintas. Šio įstatymo tikslas – duoti kaltintojams ir tardytojams daugiau laiko, kad galėtų pateikti sulaikytajam oficialius baudžiamuosius kaltinimus. 1997 m. liepos mėnesį patvirtintas organizuoto nusikalstamumo prevencijos įstatymas leidžia taikyti prevencines priemones asmenims, kurie savo veiksmais gali suvaržyti kitų asmenų teises ir laisves, sukuria sąlygas socialinių ir ekonominių organizuoto nusikalstamumo prielaidų atsiradimui ir stiprėjimui, arba kelia grėsmę visuomenės saugumui. Vyriausybė atkreipė dėmesį į reiškiamus nuogaštavimus, kad sulaikymo terminai yra pernelyg ilgi.

Tremties sąlygos nenumatytos, tačiau ji ir netaikoma.

e) Sąžiningo viešo teismo atmetimas jurisdikcijos sferoje neginčijami. Tai galutinė šalies teisinė instancija, kurios sprendimai neapskundžiami

1996 m. balandžio mėn. priimtas Komercinio arbitražo įstatymas numato arbitražo institucijų įkūrimą ir ekonominio teismo panaikinimą (panaikintas 1998 m.). Įstatymas numato asmenišką ginčo išsprendimą, kurį pateikia arbitražinis tribunolas, suorganizuotas arba nuolatinės arbitražo institucijos, arba pačių šalių.

Per apygardų ir su policijos tardytojais dirbančių vietos prokurorų, kuriuos skiria Vidaus reikalų ministerija, tinklą generalinis prokuroras prižiūri teismui teikiamų įkalčių dėl patraukimo baudžiamojon atsakomybėn ruošimą.

Konstitucija numato kaltinamojo teisę į gynybą. Praktiškai teisę į teisinę gynybą apriboja kvalifikuotų advokatų trūkumas, kuriems darosi sunku susitvarkyti su teismams pateikiamų augančiu baudžiamųjų bylų skaičiumi. Užsienio stebėtojai rekomendavo įsteigti visuomeninių gynėjų sistemą, kad galima būtų suteikti teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose kaltinamiems neturtingiems asmenims. Pagal įstatymą gynybos advokatams prieinami valdžios parodymai; jie taip pat gali duoti parodymus bei kviesti liudytojus. Teismai ir teisėsaugos institucijos iš esmės laikosi nusistovėjusios praktikos ir parodymų paprašo raštišku prašymu.

Buvo pranešimų, kad valdžios suteikta reabilitacija, kurią gavo daugiau kaip 50000 žmonių, apkaltintų nusikaltimais sovietiniam režimui Stalino laikmečiu, pasinaudojo keli asmenys, įtariamai dalyvavę nusikaltimuose prieš žmogiškumą nacių okupacijos metais. 1997 m. buvo įvesta speciali juridinė procedūra tirti visiems atvejams, kai asmuo ar organizacija iškelia abejones, jog reabilituotas asmuo galėjo būti įvykdęs nusikaltimų žmogiškumui. Per vienerius metus Aukščiausiasis Teismas panaikino 32 asmenų reabilitaciją. Parlamentaras Audrius Butkevičius, buvęs krašto apsaugos ministras, 1997 m. spalio mėn. buvo suimtas ir apkaltintas korupcija pagal kelis

kaltinamojo akto punktus. Kaip teigia Lietuvos žmogaus teisių asociacija, byla buvo paremta suklastota informacija, kurią pateikė Valstybės saugumo departamentas. Ikiteisminis Butkevičiaus sulaikymas buvo pratęstas be teisėjo sprendimo. Seimo kontrolierius teigė, kad buvo ir daugiau panašių bylų ir patvirtino, jog valdžia pažeidė įstatymus. Kaip jis rašė, tai tipinis atvejis, kai teisėjai ir kaltintojai neteisingai interpretuoja įstatymą, manydami, kad ikiteisminis sulaikymas prasitęsia automatiškai, kai tik byla atiduodama teismui. 1998 m. lapkričio mėn. 18 d. Butkevičiui buvo skirti penkeri su puse metų laisvės atėmimo, 12 500 \$ (50 000 litų) bauda ir pusės jo turto konfiskacija. Gegužės mėnesio 12 d. Apeliacinis teismas atmetė Butkevičiaus apeliaciją. Butkevičiaus advokatai kreipėsi į Europos žmogaus teisių teismą, ir rugsėjo mėnesį teismas sutiko peržiūrėti bylą, tačiau iki metų galo byla nebuvo išspręsta.

Apie politinius kalinius Lietuvoje pranešta nebuvo.

f) Arbitriškas kišimasis į privatumą, šeimą, namus ar korespondenciją

Konstitucija numato teisę į privatumą ir iš esmės Vyriausybė šią teisę gerbia. Valdžia neužsiima plačia piliečių korespondencijos ar bendravimo kontrole. Tačiau nacionalinio saugumo sumetimais su raštišku prokuroro ar teisėjo leidimu policija ar saugumo tarnyba gali pradėti sekimą ar priežiūros veiklą. Išskyrus teisę persekioti į kitos šalies teritoriją sprunkantį nusikaltėlį ar iškilus pavojui, kad dings įkalčiai, policija turi gauti prokuroro pasirašytą kratos orderį, jei nori įžengti į privačią teritoriją.

Tačiau laikoma, kad teisėsaugos institucijos išplėtė naudojamų sekimo metodų diapazoną, kad galėtų susidoroti su augančiu organizuotu nusikalstamumu. Kalbant apie tokio policijos sekimo teisinį pagrindą, iškyla tam tikrų abejonių, tačiau nėra žinomų teisinių priemonių tokiam sekimui užprotestuoti.

II DALIS

Gergia pilietines laisves, tarp jų

a) Žodžio ir spaudos laisvę

Konstitucija numato žodžio ir spaudos laisvę, ir valdžia iš esmės šias teises gerbia.

Ankstesnis spausdintos ar transliuojamos žiniasklaidos suvaržymas ir atskleidimo apribojimai dabar uždrausti, nebent valdžia nusprendžia, kad su tuo susijęs nacionalinis saugumas. 1996 m. Parlamentas priėmė Žiniasklaidos įstatymą, kuris įvedė savikontrolės elementą, tačiau atidėjo sunkų sprendimą dėl tabako gaminių reklamos. Pagal 1996 m. įstatymą, žiniasklaida įkūrė specialią etikos komisiją ir paskyrė kontrolierių šmeižto atvejams ir kitiems nusiskundimams tirti. Šią kontrolieriaus instituciją vėliau įsteigė Seimas.

Nepriklausoma spausdinta žiniasklaida klesti, apimdama platų laikraščių ir žurnalų diapazoną. Radijas ir televizija – valstybinių ir privačių stočių mišinys. Valstybinė televizija ir radijas šiuo metu transformuojami į finansiškai nepriklausomą nuo valdžios visuomeninę televiziją.

Akademiniam lygyje apribojimų nėra.

b) Taikių sambūrių ir asociacijų laisvę

Konstitucija numato taikaus sambūrio ir asociacijų laisvę, ir iš esmės valdžia šią laisvę gerbia.

Lietuvos komunistų partija ir su sovietiniu režimu susijusios organizacijos visos tebedraudžiamos.

c) Religijos laisvę

Konstitucija garantuoja religinę laisvę ir valdžia iš esmės šią teisę gerbia. 1995 m. buvo priimtas įstatymas dėl religinių bendruomenių ir asociacijų. Religinėms bendruomenėms ir asociacijoms jis numato nuosavybės teises į maldos namus, namus ir kitus pastatus. Šio įstatymo 5 straipsnis mini devynias religines bendruomenes, įstatymiškai paskelbtas "tradicinėmis" ir to-

dėl turinčias teisę į valstybinę paramą: lotynų apeigų katalikai, graikų apeigų katalikai, evangelikai liuteronai, evangelikai reformatai, ortodoksai (stačiatikiai), sentikiai, judėjai, musulmonai sunitai ir karaimai. Be to, šiemet hasidų (*Chabad Lubavich, orig.*) bendruomenė buvo pripažinta kaip tradicinė religinė grupė ir gavo tradicinės religinės bendruomenės statusą. Visi kiti religiniai darbuotojai iš užsienio turi gauti veiklos leidimą. Norėdami gauti leidimą gyventi šalyje šie darbuotojai susiduria su sudėtingais biurokratiniais reikalavimais, kuriuos kelia pareigūnai, laikantys juos kultų ir sektų atstovais. Religiniai darbuotojai skundžiasi neoficialiu priekabiavimu. Kitų religinių bendruomenių veiklai apribojimų nėra.

Nėra įstatymo dėl bendruomeninės nuosavybės gražinimo ir nesiimama jokios veiklos, kad toks įstatymas būtų pradėtas ruošti. Ir nors Teisingumo ministerija paruošė Nuosavybės gražinimo religinėms institucijoms įstatymą, iki metų galo jokios parlamentinės veiklos nebuvo imtasi. Katalikų bendruomenei geriau pavyksta atgauti nuosavybę nei žydų bendruomenei. Žydų bendruomenės vadovų ir WJRO (*orig.*) 1995 m. pasirašyta sutartis liko neįgyvendinta. Nors kai kuri religinė nuosavybė, tame tarpe 26 sinagogos, žydų bendruomenei buvo gražinta.

Įstatymas numato asmeninės nuosavybės gražinimą piliečiams, tačiau terminas, kai buvo galima pareikšti nuosavybės teises jau pasibaigė. Buvo patenkinta daug pateiktų pareiškimų, kiti dar laukia sprendimo. Kompensavimo lėšų trūkumas ir užsitęsios biurokratinės kliūtys – pagrindinės problemos, trukdančios gražinti privačią nuosavybę. Kol kas valdžia nesiėmė jokių veiksmų paveldėtojų neturinčios (bendruomenės) nuosavybės problemai išspręsti ir neplanuoja to daryti.

d) Judėjimo laisvę šalies teritorijoje, taip pat su užsienio kelionėmis, emigracija ir repatriacija susijusias laisves

Pagal įstatymą, piliečiai ir nuolatiniai gyventojai gali laisvai judėti šalies teritorijoje bei turi teisę grįžti į šalį, ir valdžia iš esmės šią teisę gerbia. Kelionės į užsienį nevaržomos.

1997 m. įsigaliojo pabėgėlio statusas, pirmą kartą leidžiantis oficialiai suteikti pabėgėlio statusą reikalavimus atitinkantiems pareiškėjams laikantis 1951 m. Jungtinių Tautų konvencijos dėl pabėgėlių statuso ir jos 1967 m. protokolo. Įstatymas dėl užsieniečių teisinio statuso įsigaliojo 1998 m. liepos 1 d.

Pabradėje įkurtas migrantų ir prieglobsčio prašytojų registracijos centras, kur iki metų galo buvo užregistruoti 77 nelegalūs imigrantai. Per metus sumažėjus apgyvendintų imigrantų skaičiui, centras galėjo naujai perskirstyti lėšas gyvenimo sąlygų pagerinimui. 1997 m. Rukloje buvo atidarytas modernus, gerai įrengtas pabėgėlių priėmimo centras prieglobsčio prašytojams. Rugpjūčio mėn. jame gyveno apie 160 žmonių. Centras pasirengęs padėti pabėgėlio statusą gavusiems žmonėms integruotis į visuomenę. Rugpjūčio mėn. duomenimis, nuo 1997 m. Pabradės centre buvo apgyvendinti 2272 pabėgėliai, ir daugiau nei 1905 vėliau buvo deportuoti.

Lietuva tęsia savo pastangas stengdamasi sustabdyti nelegalius migrantus bandydama derėtis dėl readmisijos sutarčių su Rusija ir Baltarusija, – norėdami pasiekti Lietuvą dauguma migrantų atvyksta būtent per šias valstybes. Kalbant apie readmisijos sutartis, jokios pažangos nepasiekta, o sienų kontrolės sutartys vis dar neratifikotos. Norėdama padėti pabėgėliams valdžia bendradarbiauja su Jungtinių Tautų vyriausioju pabėgėlių komisaru bei kitomis humanitarinėmis organizacijomis. Apie priverstinį asmenų gražinimą į šalį, kurioje jiems gresia persekiojimas, nepranešama.

III DALIS

Pagarba politinėms teisėms: piliečių teisė pakeisti savo valdžią

Konstitucija suteikia piliečiams teisę pakeisti savo valdžią taikiai, ir piliečiai šia teise naudojami per reguliarius, laisvus ir teisingus rinkimus, rengiamus visuotinės rinkimų teisės pagrindu.

Iš 141 Seimo nario 71 renkamas tiesiogiai ir 70 –remiantis proporcinio atstovavimo sistema. Parlamente gali atstovauti tik tos partijos, kurios per rinkimus gavo daugiau nei 5 procentus (arba 7 procentus, jei tai koalicijos) visų balsų.

Nors moterų dalyvavimui politikoje ir valdžioje teisinių suvaržymų nėra, politiniuose vadovaujančiuose postuose jų aiškiai maža. Iš 137 parlamentarų (4 vietos laisvos) moterų buvo tik 24; tarp 15 Vyriausybės narių tėra viena moteris. Kabinete taip pat dirba vienas žydas, keturi lenkai ir vienas rusas.

IV dalis

Valdžios požiūris į tarptautinį ir nevyriausybinį tyrimą dėl įtariamų žmogaus teisių pažeidimų

Dauguma valstybinių institucijų bendradarbiauja su vietos nevyriausybinėmis organizacijomis ir aktyviai skatina tarptautinių ir nevyriausybinių žmogaus teisių grupių vizitus. Pagrindinė išimtis praeityje buvo Vidaus reikalų ministerija, kuri ilgą laiką atsisakinėjo paskelbti informaciją apie policijos brutalumą ir statistiką apie su korupcija susijusius atvejus. Ministerija pakeitė požiūrį ir dabar yra labiau linkusi teikti informaciją apie policijos brutalumą ir statistiką apie su korupcija susijusius atvejus. Tačiau vis dar mažai padarė viešai pateikdama statistiką ar išleisdama viešą atskaitą. Žmogaus teisių gynimo asociacija Lietuvoje – tai organizacija, apimanti kelias smulkesnes žmogaus teisių grupes, iš kurių visos dirba valdžios nevaržomos.

1994 m. Vyriausybė įsteigė Tarptautinių ir žmogaus teisių departamentą prie Teisingumo ministerijos, kuris kontroliuoja teisę ir teisinę praktiką norėdamas nustatyti, ar jie atitinka tarptautinius Lietuvos įsipareigojimus.

V DALIS

Diskriminacija dėl rasės, lyties, religijos, negalios, kalbos ar socialinio statuso

Konstitucija draudžia diskriminaciją dėl rasės, lyties, religijos, negalios ar etninės kilmės; tačiau tebeapsitaiko moterų diskriminacijos atvejų įdarbinimo ir kitose srityse.

Moterys

Kaip pranešama, blogas elgesys su moterimis namuose gan dažnas, tai ypač susiję su vyrų piktnaudžiavimu alkoholiu, tačiau šiai problemai spręsti skirti instituciniai mechanizmai dar tik lėtai kuriami. Šiuo metu veikia moterų prieglobsčio centras, prie kurio finansavimo dalinai prisideda ir Norvegija. Pagal vieną sociologinę 1997 m. apžvalgą 20 procentų moterų patyrė bandymą išprievartauti, tuo tarpu 33 procentai teigė, kad buvo mažiausiai vieną kartą gyvenime sumuštos. Per pirmuosius 6 metų mėnesius buvo pranešta apie 108 išprievartavimus. Statistika apie moterų išnaudojimą namuose nėra atskirta nuo kitų grasinimo prievarta kategorijų. Asmenys, pripažinti kaltais dėl išprievartavimo, dažniausiai būna nuteisiami 3 – 5 metams laisvės atėmimo.

Problema kelia prekyba moterimis priverstinės prostitucijos tikslais (žr. Delfi).

Konstitucija numato lygias moterų ir vyrų teises; tačiau moterys vis dar susiduria su diskriminacija. Oficialiai pabrėžiamas lygus užmokestis už lygų darbą. Įstatymas dėl lygių vyrų ir moterų teisių bei galimybių įgyvendinimo įsigaliojo kovo mėnesio 1 dieną. Gegužės mėnesį buvo paskirtas Seimo kontrolierius moterų ir vyrų lygioms galimybėms prižiūrėti, ir šio kontrolieriaus pareigoms Seimas paskyrė teisininkę Aušrą Burneikienę. Seimo kontrolieriaus įstaiga – tai nepriklausoma organizacija, atskaitinga Seimui, kuri prižiūri įstatymo įgyvendinimą ir tiria skundus dėl seksualinio priekabiavimo ir lyčių diskriminacijos. Iš esmės vyrai ir moterys gauna

tą patį atlyginimą už vienodą darbą, tačiau tarp kai kurių profesijų atstovų moterų yra pastebimai mažiau, kaip ir vadybiniame sektoriuje apskritai. Verslo srityje moterų taip pat mažiau. Visuomenėje tebėra išlikusi gimine paremta nelygybė, ir tebevyrauja labai konservatyvus požiūris į moterų vaidmenį. Metų eigoje Švietimo ministerija panaikino pirmumo kriterijus, taikomus moterims ir vyrams. Šiais metais lygių galimybių kontrolierė atidžiai stebėjo stojamuosius egzaminus į aukštąsias mokyklas. Apie lyčių diskriminaciją kontrolierė nusiskundimų negavo.

Vaikai

Socialinės apsaugos ir Vidaus reikalų ministerijos yra bendrai atsakingos už vaikų teises ir gerovę. Iki balandžio mėn. pabaigos Teisingumo ministerija buvo paskyrusi 85 teisėjus į apygardų teismus nagrinėti nepilnamečiams iškeltų baudžiamųjų bylų ir bylų, susijusių su vaikų teisėmis (įvaikinimo ir tėvystės klausimai). Pradėjusi veikti 1994 m. Vaikų teisių tarnyba prie Socialinės apsaugos ministerijos (taip pat žinoma kaip Vaikų teisių gynimo taryba) perima daug funkcijų, kurias anksčiau tvarkė Vidaus reikalų ministerija ir jai pavaldūs policijos pareigūnai visoje šalyje, taip skirdami daugiau dėmesio vaikų socialinės gerovės reikmėms. Ši tarnyba registruoja ir rūpinasi vaikais iš asocialių šeimų, – 1998 m. ji užregistravo 34379 vaikus.

Vaikų išnaudojimas kelia problemų. Su tėvų piktnaudžiavimu alkoholiu susijęs vaikų išnaudojimas – vienas sudėtingiausių atvejų. Autoritarinių vertybių vyravimas šeimoje trukdo imtis aktyvesnių priemonių prieš vaikų išnaudojimą; tuo tarpu spauda praneša apie padažnėjusį žiaurų elgesį su vaikais, tame tarpe seksualinį išnaudojimą, marinimą badu, mušimą ir žudymą. Valdžia praneša, kad 1998 m. tėvai užmušė du vaikus, tačiau per metus žiniasklaida pranešė apie penkis tokius atvejus. Joks departamentas ar organizacija nerenka informacijos apie vaikų išnaudojimą. Be to, nėra atskirų baudžiamųjų kodeksų vaikų pornografijai ar seksualiniam išnaudojimui. Šalyje yra vienas reabilitacijos centras vaikams, kurie patyrė seksualinį išnaudojimą.

Baudžiamasis kodeksas numato nuo 1 iki 4 metų laisvės atėmimą už vaikų išnaudojimą pornografinėi produkcijai leisti. Metų eigoje buvo iškelta viena tokia byla, tačiau iki metų galo jokio bylos rezultato nebuvo. Šiais metais buvo sugriežtintos bausmės už smurtinį ir žiaurų elgesį su nepilnamečiais, numatančios nuo 1 iki 2 metų laisvės atėmimo. Sunkus atvejis yra prekyba merginomis priverstinės prostitucijos tikslais (žr. 6 Dalį f.).

Žmonės su negalia

1991 m. įstatymas dėl žmonių su negalia integravimo numato platų teisių ir visuomeninių privilegijų spektrą, į kurį žmonės su negalia turi įstatyminę teisę. Teisinės nuostatos dėl žmonių su negalia patekimo į pastatus yra patvirtintos, tačiau nėra plačiai taikomos; dauguma visuomeninių pastatų tebelieka neprieinami žmonėms su negalia.

Šalyje gyvena daugiau nei 350000 neįgaliųjų, iš jų 10000 – vaikai. 1993 m. Parlamentas skyrė maždaug 35 milijonus US dolerių (140 milijonų litų) neįgaliesiems, tame tarpe 20 milijonų US dolerių (80 milijonų litų) tokiems žmonėms besirūpinančioms institucijoms, 6,8 milijonų US dolerių (27,3 milijonų litų) įvairioms specialioms programoms ir 5,8 milijonų US dolerių (23,4 milijonų litų) ortopedinės pagalbos programoms. Projektas, kuriame buvo numatyta Kaune pastatyti daugiabutį neįgaliesiems skirtą namą dar neužbaigtas dėl lėšų stokos ir dėl užsitęsusių privatizacijos vienos iš valstybinių institucijų, kuri turėjo prižiūrėti projekto įgyvendinimą. Kuriamas centras kurtiems vaikams ir vaikams su ortopediniais sutrikimais.

Religinės mažumos

Žydų bendruomenės vadovai išreiškė nerimą dėl kelių kapinių ir holokausto memorialo Pa-

neriuose išniekinimo. Ir nors valdžia tokiais atvejais reaguoja greitai, nebuvo rasti liudininkai ir niekam nebuvo pareikšti kaltinimai. Šalyje vis dar pasitaiko tam tikrų antisemitinių emocijų. Pavyzdžiui, Hitlerio gimimo dienos išvakarėse Klaipėdos centre buvo iškelta vėliava su svastika, o ant žydų bendruomenės pastato sienos buvo išpiešti nacistiniai grafiti paveikslai. Miesto meras pareiškė, kad profašistinio jaunimo antisemitiniai išpuoliai negali būti toleruojami ir kreipėsi į Valstybės saugumo departamentą; tačiau nusikaltėliai nebuvo sulaikyti. Už rasinės ar tautinės neapykantos kurstymą bei smurtą prieš užsieniečius baudžiamasis kodeksas numato laisvės atėmimą nuo 2 iki 10 metų. Tačiau Teisingumo ministerija neturi informacijos kiek bylų buvo iškelta pagal šią įstatymo nuostatą, jei apskritai tokių buvo.

Tautinės (rasinės) etninės mažumos

Tautinės mažumos, tarp jų rusai, lenkai, baltarusiai, ukrainiečiai, totoriai ir karaimai, apytiksliai sudaro 20 procentų šalies gyventojų.

Iš daugumos visuomeninio sektoriaus darbuotojų, kurie nėra etniniai lietuviai, buvo reikalaujama per kelerius metus išmokti funkcionalią lietuvių kalbą, nors valdžia liberaliai prašė laiko terminą, per kurį ši kompetencija turi būti įgyta. Rugsėjo mėn. duomenimis, 314 asmenų laikė kalbos egzaminą pilietybei gauti, ir 298 asmenys jį išlaikė sėkmingai. Per pirmą metų pusmetį natūralizuoti buvo 354 asmenys (palyginus su 550 asmenimis 1998 metais). Nėra dokumentinių įrodymų apie atleidimus iš darbo, susijusius su įstatymo nuostatomis. Valdžia nurodo, kad įstatymo tikslas buvo suteikti moralinį stimulą mokytis lietuvių kalbą, kaip oficialią valstybės kalbą. Valdžia užtikrina, kad niekas nebus atleistas iš darbo vien tik dėl neturėjimo reikalaujamų kalbos įgūdžių.

VI DALIS Dirbančiųjų teisės

a) Asociacijos laisvė

Konstitucija ir 1991 m. Profesinių sąjungų įstatymas numato darbininkų ir tarnautojų teisę vienytis į profesines sąjungas. Profesinių sąjungų įstatymas formaliai suteikia šią teisę taip pat ir policijai bei ginkluotosioms pajėgoms, tačiau 1991 m. Kolektyvinių sutarčių įstatymas draudžia kolektyvinę derėjimąsi valstybės tarnautojams, dirbantiems teisėsaugos ir saugumo struktūrose.

1990 m. Sovietų Sąjungos visasąjunginės profesinių sąjungų centrinės tarybos Lietuvos padalinio, į kurį įėjo 23 iš 25 profsąjungų, pakeitė pavadinimą, tapo Laisvų profesinių sąjungų konfederacija (LPSK) ir pradėjo ginti savo nepriklausomybę nuo sovietinės pirminės organizacijos. 1993 m. ši konfederacija susijungė su aštuoniomis kitomis sąjungomis, kurios anksčiau taip pat priklausė Visasąjunginei centrinei tarybai ir įkūrė Lietuvos profesinių sąjungų centrą (LPSC).

Lietuvos darbininkų sąjunga (LDS) susikūrė 1990 m., kaip alternatyva Laisvųjų profesinių sąjungų konfederacijai. Priešingai LPSK/LPSC, LDS anksti palaikė Lietuvos nepriklausomybę nuo Sovietų Sąjungos ir aktyviai ieškojo kontaktų su laisvomis Vakarų profesinėmis sąjungomis. LDS teigia, kad ji vienija 78000 narių, susiorganizavusių į 35 regionines grupes.

Profesinių sąjungų įstatymas ir Konstitucija numato teisę streikuoti, nors visuomeniniai pareigūnai, teikiantys pagrindines paslaugas to daryti negali. Per vienerius metus didesnių streikų nebuvo įvykę.

Profesinėms sąjungoms jungtis su tarptautinėmis profesinėmis sąjungomis nėra jokių suvaržymų.

b) Teisė kolektyviai organizuoti ir derėtis

Kolektyvinių sutarčių įstatymas numato kolektyvines derybas ir profesinių sąjungų teisę or-

ganizuoti darbuotojus, nors, kaip pranešama, kelios nuostatos trukdo steigti naujas sąjungų organizacijas. Gal dėl to, kad sovietiniais laikais profsąjungos buvo taip diskredituotos, profesinės sąjungos veikia tik 10 procentų visų įmonių. Kolektyvinės derybos darbo santykių klausimais, taip pat ir dėl atlyginimo, nėra labai paplitusios. Dažniausiai darbuotojai pateikia savo atvejus savo darbdaviams. Derybos labiau įprastos įmonėse, kuriose veikia profesinės sąjungos.

Pagal įstatymą, sąjungos, kurios nori būti įregistruotos, turi turėti mažiausiai 30 steigėjų didelėse įmonėse ir vieną penktadalį visų darbuotojų mažose. Sunkumų dažniausiai iškyla valstybinėse įmonėse, kuriose dirbantiesiems atstovauja daugiau nei viena sąjunga. LDS pareigūnai teigia, kad kai kurių valstybinių įstaigų vadovai diskriminuoja LDS organizatorius ir buvo atvejų, kai juos atleisdavo dėl veiklos profesinėse sąjungose. LDS taip pat kaltina teisingumo sistemą, kuri lėtai reaguoja į LDS skundus dėl atleidimų iš darbo. LDS atstovai teigia, kad valstybinių įstaigų vadovai kartais labiau linkę kolektyviai derėtis su LPSK/LPSC, nei su LDS.

Iš esmės profesinių sąjungų atstovai teigia, kad vadybininkai dažnai nustato atlyginimus neatsižvelgdami į profesinių sąjungų pageidavimus, išskyrus didesnes gamyklas, kur veikia gerai organizuotos profesinės sąjungos. Vyriausybė reguliariai leidžia dekretus, kuriais valstybinių įstaigų vadovai vadovaujasi, kaip nuorodomis nustatant atlyginimų skales. LDS ir LPSC dalyvauja tiesioginėse kolektyvinėse derybose darbo vietos lygmenyje. Sprendimai dėl atlyginimo vis dažniau priimami įstaigos lygmenyje, nors ministerijos vis dar išlaiko tam tikrą šios srities kontrolę valstybinėse įstaigose. LDS teigia, kad savo derybines pastangas ji remia aktyviu lobizmu ministerijose, kurioms priklauso įmonės.

c) Prievartinio ir privalomo darbo draudimas

Konstitucija atskirai draudžia visų, taip pat ir vaikų, prievartinį darbą, ir šio draudimo praktiškai yra laikomasi; tačiau sunkus atvejis yra prekyba moterimis ir merginomis prievartinės prostitucijos tikslais (žr. 6 Dalis, f.).

d) Vaikų darbo statusas ir minimalus įdarbinimo amžius

Minimalus teisinis amžius įdarbinti vaikus be tėvų sutikimo yra 16 metų, o su tėvų sutikimu – 14 metų. Skundai dėl vaikų įdarbinimo nuostatų pažeidimų dažniausiai pateikiami vietos prokurorams, kurie tiria kaltinimus ir imasi teisinių veiksmų pažeidimams sustabdyti. Su vaikų darbu susijusių problemų pasitaiko retai.

Konstitucija aiškiai draudžia prievartinį vaikų darbą ir iš esmės šis draudimas yra paisomas; tačiau egzistuoja prekyba jaunomis merginomis prievartinės prostitucijos tikslais (6 Dalis c ir 6 Dalis f).

e) Priimtinos darbo sąlygos

Konstitucija numato teisę kiekvienam asmeniui gauti teisėtą atlygį už savo darbą.

Gruodžio mėn. duomenimis, minimalus įteisintas atlyginimas sudarė 107,50\$ (430 litų) per mėnesį. Minimalus atlyginimas nesuteikia dirbančiajam ir jo šeimai padorių gyvenimo sąlygų. Vidutinis atlyginimas visuomeniniame sektoriuje – 280\$ (1122 litai) per mėnesį; palyginimui, 1997 metais – 215\$ (861 litas). Ministrų taryba ir Socialinės apsaugos ministerija reguliariai patikslina minimalų atlyginimą. Kas trys mėnesiai šios vyriausybės institucijos pateikia Seimui siūlymus dėl minimalaus atlyginimo, Seimas turi teisę patvirtinti arba pataisyti minimalaus atlyginimo lygį. Minimalaus atlyginimo kėlimas beveik neegzistuoja iš dalies todėl, kad Vyriausybė nenori didinti nedarbo.

Patvirtinta 40 valandų standartinė darbo savaitė, ir numatytas mažiausiai 24 valandų poilsio tarpsnis. Daugumos gyventojų pragyvenimo lygis tebelieka žemas. Neturtingiausiose šeimose maistui žmonės išleidžia 70 procentų visų pajamų, tuo tarpu pasiturinčiose šeimose – 36 procentus.

Konstitucija numato, kad dirbantieji turi teisę į saugias ir sveikas darbo sąlygas. Įstatymu

įsteigta Valstybinės darbo inspekcijos tarnyba atsakinga už 1993 m. įsigaliojusio Darbo saugos įstatymo įgyvendinimą. Per pirmąją metų pusę Darbo inspekcija gavo daugiau nei 2 000 skundų, iš kurių daugiau nei pusė buvo pripažinti pagrįstais. 95 procentai pateiktų skundų liečia darbo įstatymų pažeidimus, tuo tarpu tik 5 procentai skundų liečia darbo sąlygas. Tarp dažniausių pažeidimų – nelegalus įdarbinimas (darbas nesudarius raštiško kontrakto), ilgiau kaip kelis mėnesius trunkantis atlyginimo nemokėjimas ir darbo pertraukos.

1993 m. Darbo saugos įstatymas išdėsto dirbančiųjų teises, kurie susiduria su kenksmingomis darbo sąlygomis ir suteikia teisinį gynimą tokiomis sąlygomis besiskundžiantiems dirbančiesiems.

f) Prekyba žmonėmis

Įstatymas draudžia prekybą žmonėmis; tačiau sudėtingas atvejis yra prekyba moterimis ir merginomis prievartinės prostitucijos tikslais. 1998 m. liepos mėn. Seimas priėmė įstatymą dėl Baudžiamojo kodekso pataisų, kurios numato baudžiamąją atsakomybę asmenims, prekiaujantiems žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais.

Prekiaujant moterimis šalis naudojama kaip šaltinis, tranzitinė vieta ir paskirties vieta. Moterys iš Baltarusijos, Rusijos (Kaliningrado srities), Latvijos ir Lietuvos kaimo apylinkių vežamos į didmiesčius. Kai kurios išvežamos į Vakarų Europą ir kitur. Pagrindinės paskirties vietos – Vokietija, Izraelis, Nyderlandai, Danija ir Austrija, remiantis duomenimis, kiek moterų buvo vėliau deportuota iš šių šalių į Lietuvą.

Daug moterų ir kelios nepilnametės buvo apgaule suviliotos arba prievarta atiduotos prostitucijai ir parduotos užsienį organizuoto nusikalstamumo atstovų. Daugelis buvo suviliotos apgaulingais pasiūlymais parūpinti iš pažiūros nekaltus darbus: namų šeimininkų, barų šokėjų ar padavėjų. Moterys į prostituciją apgaule įpainiojamos ir per melagingus skelbimus dėl vedybų. Jų šeimos dažniausiai nežino apie jų keblią padėtį ir mano, kad moterys dingo arba buvo pagrobtos. Tačiau sunku nustatyti, koks procentas buvo suviliotos apgaule arba priverstos ir kiek jų išvyko savanoriškai. Kaip pranešama, 70 procentų visų deportuotų atgal į Lietuvą pripažino, kad žinojo, kokių darbu jos ruošiasi užsiimti.

Per metus buvo iškeltos trys bylos, susijusios su prekyba žmonėmis. Lapkričio mėn. Klaipėdos miesto policija suėmė keturis asmenis, įtariamus prekyba moterimis. Remiantis liudininkų parodymais, buvo iškelta baudžiamoji byla. Iki metų galo teisminis nagrinėjimas neįvyko. Teisėsaugos pareigūnai skundžiasi, kad nukentėjusieji nuo tokių nusikaltimų nesikreipia į policiją arba atsisako suteikti informaciją apie tokios prekybos ir pardavimo aplinkybes. Nėra atskirų valdžios paramos programų nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis. Tačiau policija liudininkams siūlo apsaugą.

Žiniasklaida išsamiai praneša apie prekybą žmonėmis. Vietinė nevyriausybinė organizacija – Dingusių asmenų šeimų rėmimo centras – iš užsienio valstybės gavo subsidiją, padedančią per metus įgyvendinti programą, pagal kurią bus suteikiamos žinios ir supratimas apie prekybą žmonėmis.

Parengė JAV valstybės departamentas

**INTERNATIONAL HELSINKI FEDERATION
FOR HUMAN RIGHTS
Annual report 2000**

**HUMAN RIGHTS 1999
LITHUANIA**

IHF FOCUS: Judicial system; fair trial; conditions in prisons and detention facilities; labor rights; women's rights.

The main human rights concerns in Lithuania were related to the right to fair trial, illustrated by the case of Audrius Butkevicius; the activities of security services; and prison conditions. In addition, labor rights were frequently violated.

Judicial System

The lack of judges was a burning issue in the Lithuanian judicial system. As of summer 1999, there were 500 judges, although at least another 70 were needed. Despite assurances from the Department of Courts that the huge workload would not affect the quality of the courts' work, the vast majority of Lithuanian residents did not trust the judicial system. As a result of the disproportionate workload, each judge handled approximately 45 cases per month. The shortage of judges grew even more serious with the expansion of the Supreme Court and the Court of Appeal, to which judges were recruited from the courts of first instance. Ninety-four percent of all lower court rulings were upheld by the higher courts, and 98 percent of all civil cases were upheld by the higher courts. Despite such high figures, general trust in the judicial system did not increase: fewer than 24 percent of Lithuanian residents believed that the courts operated justly. This distrust was apparently due in part to a very strict criminal code (e.g., the average prison sentence was over four and a half years), extremely long court hearings (due to the incomplete reform of the legal system), and the inadequate work of individual judges. As of summer 1999, as many as 13 judges had received administrative punishment.

Fair Trial

The situation of Audrius Butkevicius, a member of Lithuanian parliament, continued to raise human rights concerns. Butkevicius was arrested in October 1997 and charged with attempted fraud for allegedly offering the Lithuanian authorities a bribe from the Dega company. According to the Lithuanian Human Rights Association (LHRA), the State Security Department provided false information which formed the basis of the charge and was then used as evidence, although it had been obtained illegally (by means of interception). It was illegal both to strip Butkevicius of parliamentary immunity, and to arrest him. Moreover, Butkevicius's pretrial detention was prolonged without a court decision, although the law required one. These violations were confirmed by the then Parliamentary Ombudsman, Julius Jasaitis. During the court hearings, doubts arose regarding the lawfulness of the ways in which evidence had been collected. This fact triggered a public statement by the authorities, which violated Butkevicius's right to be presumed innocent until proven guilty. During court proceedings, the Seimas (parliament) Speaker V. Landsbergis, Deputy Speaker A. Kubilius, Chancellor J. Razma and General Prosecutor K. Pednycia stated publicly that Butkevicius was guilty beyond doubt, that there was overwhelming evidence against him, and that evidence had been collected in accordance with

the law. These statements all contributed to an atmosphere of antagonism towards Butkevicius and put pressure on the court to indict him. The critics, led by Seimas Speaker Vytautas Landsbergis, discredited the defense lawyers chosen by Butkevichius, who attempted to ensure the objectivity and thoroughness of the investigation, by questioning their ability to act in the interest of the defendant and alleging that they tried to hinder the court proceedings.

The reproach of the lawyers was based on an amendment to article 64 (3) of the criminal procedure code, which provided for discriminatory disciplinary measures against defense lawyers. Although the Seimas approved the amendment; President Valdas Adamkus vetoed it and returned it to the Seimas for reconsideration because, he said, it would violate the principle of the equality of the parties. The Seimas, however, ignored the president's remarks and adopted the original draft amendment. Such conduct demonstrated that high-ranking state officials exerted pressure on the court to render the bill of indictment. On 18 November 1998, Butkevicius was sentenced to 5.5 years imprisonment, fined 50,000 Litas (U.S.\$ 12,500), and half of his property was confiscated². On 17 February 1999, the Court of Appeal rejected Butkevicius' appeal, as did the Supreme Court on 11 May. None of the courts that dealt with his case took into account the fact that the evidence against Butkevicius had been unlawfully obtained.

As of the end of 1999, Butkevicius was serving his sentence in the Vilnius Correctional Labor Colony of Reinforced Regime. Butkevicius has filed a complaint with the European Court of Human Rights concerning the numerous infringements of the ECHR in his case.

In January 2000, the Committee on the Human Rights of Parliamentarians expressed its deep concern that the Lithuanian authorities had failed to respond to its query regarding the committee's mission to Lithuania to look into the case of Butkevicius; emphasized the importance of such a mission; expressed its concern about the fact that Butkevicius had now been unable to exercise his parliamentary mandate for over two years; and expressed its strong support for his appeal to the Lithuanian president for a pardon.

Security Services

Law on Operative Activities

The law on operative activities and its inadequate application brought about a number of violations of the constitution³ and international human rights standards. Apart from the deficiencies in the new

law, the Lithuanian security services regularly violated the law by making frequent use of provocateurs agents" without a court warrant, illegally tapping telephone conversations, and employing special interception techniques in order to produce evidence. On the basis of articles 10 and 11 of the law, the prosecutor general could, in advance, permit security agents working undercover to provoke an individual to commit a crime. This was possible also in the absence of sufficient evidence that the person was planning to commit a crime.

In European case law, such provocative activities have only been tolerated in cases where there was an objective and reasonable suspicion that a crime had been committed, i.e. only after legal proceedings

had been instituted against a suspect and preliminary investigations had begun⁵.

The results of such questionable operative activities could be given as evidence in court.

- The method of undercover security agents provoking an individual to commit a crime was also used against Audrius Butkevichius⁶.
- As of the end of 1999, court proceedings were pending against Judge Egle Miliniene, a defense lawyer for Antanas Bartusevichius⁷, and several other attorneys whose cases

were based on similar intelligence methods.

- In the criminal case against attorney Antanas Bartusevichius, which concerned large-scale fraud, his guilt was substantiated by audio and video recordings of a meeting with his client Charneckis. At the meeting, Charneckis handed his attorney 4,000 litas (U.S.\$ 1,000) – provided by the security services – to bribe the investigator. Bartusevichius was charged with “attempted fraud” because he could have kept the money for himself. In this case, the “provocateur” model was allegedly not sanctioned either by a judge or a prosecutor. In addition, Bartusevichius’ car and his registered place of residence were searched without a warrant.
- E. Papreckis was charged with accepting a bribe. He complained that the Kaunas division of the secret service had tapped his telephone, an act that was not sanctioned by the respective authorities. On this occasion, the Seimas Ombudswoman, Leonarda Kuodiene, established that tapping telephones and secretly handing over funds to Papreckis violated article 10 and 11 of the law on operative activities and therefore infringed Papreckis’ civil and constitutional rights. On 8 October, K. Jucys, chairman of the judges’ collegium of the Vilnius County Court, filed an appeal with the Constitutional Court with a request to establish whether the law on operative activities was in accordance with the constitution. Further, hearings in the Miliniene case were to be suspended until the decision was rendered. The case was still pending at the end of 1999. A further deficiency of the law on operative activities was that it did not clearly define how far, and how long, security agents were able to act regarding specific operations. Such a vague formulation of the law paved the way for infringements of the rights of persons under investigation by security services.

Conditions in Prisons and Detention Facilities

Concerns regarding prisons and detention facilities included long prison sentences, poor material conditions, overcrowding, contradictory legislation, and long pre-trial detention periods.

As of mid-1999, 83 percent of convicted persons were imprisoned, and only 17 percent were given alternative punishments provided by the law. The average sentence of incarceration was four years and six months, compared with an average in Western Europe of less than one year. As of 1 July, there were 383 imprisoned convicts per 100,000 residents. In all the Council of Europe member states, only Russia, Ukraine, and Belarus had a higher proportion of prison population. Conditions in police detention facilities were much worse than in other facilities. Moreover, in 11 police detention facilities,

conditions amounted to inhuman treatment. Inmates were held in cellars or similar places without any sanitary facilities or natural light. Wooden planks were used as beds, and inmates were not permitted access to open air. As a result of this strict and unbalanced criminal policy, Lithuanian prisons were overcrowded with convicts and pre-trial detainees.

As of mid-1999, in the Pravieniskes 2nd Correctional Labor Colony of Reinforced Regime, there were 2,263 inmates with only 1.65 square meters of space per person. Similarly, in the Alytus Correctional Labour Colony of Strict Regime, the 2,173 inmates had only 1.75 square meters per person. The official minimum standard was 3 square meters per person. In addition, the ventilation was generally insufficient and the cells were poorly lighted.

The prisoners’ situation was aggravated both by contradictory laws and the nonobservance of laws. On 6 January, the amended article 54 of the criminal code, concerning conditional release, came into force. While the amendment provided for greater possibilities in obtaining

conditional release, it excluded those convicts whose cases were still pending and those who had been convicted, but not started to serve their sentence before the amendment was adopted. The amendment contradicted article 7 of the criminal code, which stipulated that any law annulling the criminal liability of a deed, or mitigating a sentence, or in any other way alleviating an offender's legal situation, must have retroactive effect. Such a law was therefore to be applied to offenders who were sentenced before the amendment came into force. The non-observance of article 67 of the code of correctional labor also adversely affected prisoners. The article stipulated that inmates sentenced on certain charges could have their punishment relieved on the basis of good conduct, and be transferred to "colonial settlements" (under a milder regime than prisons) to serve the rest of their sentences. Although the law was adopted as early as February 1991, no "colonial settlements" have been built. No funds have been allocated to build such institutions, and their establishment has not even been discussed. Moreover, the criteria that would qualify inmates to serve lighter sentences were not clearly defined by law. The lack of such criteria paved the way for the potential abuse of the law by prison administrations. When LHRA asked the Prison Department why the provision had not been implemented, the department's Director, Jonas, replied that putting such reforms into practice was not justified, in order, among other things, to prevent prisoners from escaping. According to Blazevicius, it was better to release a prisoner before he/she had served a full term than to place him/her in a "colonial settlement." The LHRA considered this an inadequate explanation for the failure to implement the law.

The idleness of prisoners also presented a problem.

In Pravieniskes 2nd Correctional Labor Colony, 105 young inmates declared their desire to study. However, because of limited resources, their wish was not fulfilled. In May, a survey was conducted by the Seimas Ombudsman's Office to clarify how many individuals had awaited trial for over one year. It turned out that 93 such detainees were held in the Siauliai Pre-Trial Facility, and the same number in the Vilnius Pre-Trial Facility. Despite these remaining problems and the fact that essential reforms to the penitentiary system have not yet been initiated, conditions in prisons have generally improved. The best example in this respect was the Central Lukiskes Prison, where bars were removed from windows, cells were being equipped with a new type of toilet, and doors made of reinforced glass were being installed. Inmates were now able to open a window, have a radio and TV set in their rooms, and wear their own clothes. A special room was equipped with cable TV, and some premises were set aside for playing chess and draughts – a basketball tournament for life prisoners was even organized by the Lukiskes prison administration.

In order to reduce the number of prisoners, Deputy Aloyzas Sakalas introduced amendments to 49 articles of the criminal code, which were passed on 15 December 1999. It is hoped that, as a result, the situation will improve in the years to come. On the negative side, the Prison Department remained under the control of the Ministry of the Interior, and not the Ministry of Justice.

Labor Rights

Pursuant to article 48 of the Lithuanian constitution, everyone had the right to choose a job. Officially, however, of the 2- million able-bodied populations, there were over 100,000 unemployed persons.

According to a survey, the actual unemployment rate was twice as high as official figures suggested.

Article 50 of the constitution stated that trade unions had the right to protect the profes-

nal, economic and social rights of their members. However, as few as 10 percent of employers were members of trade unions, with the remaining 90 per cent not represented at all. Such a low membership rate could be attributed to the fact that trade unions were hindered from carrying out their activities properly and were not provided with suitable work conditions, or workers' representation. For the last ten years, all post-Soviet trade unions have been deprived of the right to restore their property. The four main nationwide trade unions had no ownership rights to their headquarter premises, which were previously owned by the state, and their funds remained frozen. Based on article VIII-1485 of a law passed in December

1999, the Seimas postponed the decision on the restitution of trade unions' premises until 31 May 2000. The decision on the repayment of funds was postponed until 2006.

The authorities continued to tolerate gross violations of employees' rights: individuals were illegally fired after fictitious liquidation claims and rehired as new workers with fewer rights.

- On 13 October, the Vilnius City Council decided to reorganize the railway workers' hospital and ordered that railway workers be treated in other hospitals. Under the pretext of re-organization and in breach of article 33 of the 1991 Law on Labor Agreements and article 21 of the 1991 Law on Trade Unions, the chairman of the railway workers' trade union was fired. The trade union initiated ten court cases concerning unlawful dismissals. The Vilnius City Council, however, failed to impose sanctions on the hospital director, V. Stonkus, for the intentional breach of the law and did not take any measures to re-hire the dismissed workers. On 26 January 2000, the court ruled that the dismissal of one worker was illegal and ordered that he be paid 6000 litas (U.S.\$ 1,500) in compensation. Others cases were still pending as of this writing.

Women's Rights

In a positive development, a law on equal opportunities for men and women was enacted on 1 April. At the same time, the office of an ombudsperson for equal opportunities was established. As a result of Ombudswoman Aushra Burneikiene's active work, starting next academic year, young Lithuanian women will have the right to admission in the Lithuanian War Academy on an equal basis with young men. However, regarding employment conditions, "positive" legal discrimination against women still existed. Mothers of young children aged up to three years were privileged in comparison with fathers, except for single fathers. In contrast to mothers of young children, fathers could be dismissed upon the employer's initiative with only two months' notice, or be dismissed in the event of liquidation without being offered another job. No legal exceptions were envisaged for families in which the father was the only breadwinner. This unequal social protection did not benefit women however, as employers tended to hire less-privileged men, rather than women with more rights. The main obstacle to the realization of genuine equality between the sexes was violence against women. In 1999, some 7,000 women were reportedly victims of various crimes; including over one thousand cases of domestic violence. Police officers were called to intervene in family conflicts 48,356 times and investigated 11,409 cases regarding domestic violence.

Only 2.1 per cent of such cases were solved. Most cases remained covert as victims tended not to report cases of violence or file a suit. Frequently, the problem only became visible after it had escalated into a tragedy. Legal and moral education, the victims' psychological rehabilitation, and victim-offender negotiations in joint cooperation with the state and NGOs could significantly improve the situation.

1. *Based on the Annual Report 1999 of the Lithuanian Human Rights Association.*
2. *On 18 January 2000, the Vilnius Regional Court shortened the prison sentence to 3.5 years. This reduction was based on a new criminal code which reduces penalties for certain crimes. Source: RFE/RL Newswire, 19 January 2000.*
3. *Committee on the Human Rights of Parliamentarians, Case No. Lith/02 – Audrius Butkevicius – Lithuania, Confidential Decision Adopted by the Committee at its 88th Session (Geneva, 23-27 January 1999).*
4. *Articles 2(12), 7(2.3) and 11 of the law are in contradiction with articles 22 (1-4) of the constitution which guaranteed the inviolability of one's private life, correspondence, communications by phone, and other means of communicating; article 29 that stated that everybody was equal before the law, court of law and other state institutions or officials; article 30(1) that guaranteed that individual whose constitutional rights and freedoms were infringed had the right to file a complaint to the court-of law; article 31 that provided for a public, fair and impartial trial; article 109(1) that stipulated that justice be administered exclusively by courts; and article 118(1) according to which the state accusation in criminal cases was upheld, criminal prosecution administered and the activities of the interrogatory bodies were controlled by prosecutors.*
5. *See the case of Teixeira de Castro v. Portugal (1997) where the European Court of Human Rights expressed criticism against agents' provocative activities and refused to acknowledge the proof obtained as a result of such instigation.*
6. *See Fair Trial.*
7. *See Misconduct by Security Agents.*

PAVARDŽIŲ RODYKLĖ

A

- Aage Brandt, 839.
 Abdulbarova Valentina, 56, 77.
 Abišala Aleksandras, 541, 632.
 Abraitytė Laima, 231, 233, 234, 720.
Abramikienė Aleknaitė Vilija
 Abromavičius A., 693.
 Abromavičius Juras, 34, 243, 887.
 Abromavičius S., 526.
 Abugelis Romualdas, 11, 56, 72, 73, 74, 77, 543.
 Achremovas Igoris, 575, 578, 581-582, 612, 627, 822.
 Achromejev, 364.
 Adamkus Valdas, 7, 253, 323, 324, 875, 877, 918.
 Adolfas Ramanauskas-Vanagas, 655.
 Adomaitis A., 313.
 Adomaitis J., 903.
 Adomaitis Regimantas, 231, 233, 234, 720.
 Adomonis V., 466.
 Agofonova Tatjana, 295.
 Agurkis, 119, 695.
 Aikevičius Romas, 878.
 Aili Nenola, 913.
 Aistis-Aleksandriškis Jonas, 537.
 Aizenštatas A., 577.
 Akelis Vincas, 231, 233, 234, 720.
 Akopianas V., 438.
 Akviniėtis Tomas, 379, 708.
 Albrechtaitis J., 57.
 Alejūnaitė Eleonora, 56.
 Alejūnienė E., 106.
 Aleknaitė Abramikienė Vilija, 13, 475, 682, 767.
 Aleksa, 230.
 Aleksa Gasperas, 10, 13, 112, 115, 492, 809.
 Aleksaitė, 211, 212.
 Aleksandravičienė Romualda, 294.
 Aleksandravičius, 109.
Aleksandraivičius J.
 Aleksandravičius Justinas, 231, 233, 234, 720, 866.
 Aleksandresku Gabriela, 616, 617.
 Aleksejeva Liudmila, 256, 712, 798.
 Aleksejevas Sergejus, 684.
 Ališauskas L.S., 56.
 Almonaitytė Birutė, 231, 233, 234, 720.
 Almontas Vidas, 13, 765, 787.
 Alosevičius Mindaugas, 115.
 Ambrazas Vytautas, 204-231, 233, 234, 565, 720.
 Ambrazevičius, 659.
 Ambraziejus Jonas, 96, 97, 98, 102, 116, 585.
 Ambrozaitis Kazys, 204, 565.
 Amenhotepas IV, 710.
 Andrašūnaitė Rasa, 535.
 Andreas Grossas, 14, 904, 905.
 Andrejevaitė Aleksandra, 294.
 Andriejauskas V., 108.
 Andrijauskas Antanas, 231, 233, 234, 720.
 Andrikis R., 635.
 Andriukaitis A., 31.
 Andriukaitis Vytenis, 120.
 Andriulis Vytautas, 13, 810.
 Andriuškevičienė Nijolė, 82.
 Andropovas Jurijus, 672.
 Andziulis V., 32.
 Anne Birte Pade, 563.
 Antanavičius Juozas, 231, 233, 234, 720.
 Antanavičius Linas, 56, 77, 96, 102, 112, 113, 116, 213, 214, 217.
 Antiochietis Ignotas, 708.
 Anušauskas Arvydas, 117, 562, 849.
 Apanavičienė Virginija, 913.
 Apsiauri Memuka, 206, 215.
 Apulskis Edmundas, 57, 77.
 Aputis Juozas, 231, 233, 234, 720.
 Arbas Edmundas, 204, 565.
 Arbas Elena, 204, 565.
 Ardžiūnas V., 30.
 Aristotelis, 464, 714.
 Arminas Antanas, 56, 77.
 Armonaitis Juozas, 32.
Arsæther Stein-Ivar
 Arsenovas T., 243.
 Astafjevas, 719.
 Aškelovičius J., 680.
 Ašmontas Steponas, 204, 565.
 Ašoka, 710.
 Ašvydis Vladas, 57, 77.
 Atkočiūnas Jokūbas, 264.
 Augulis Alfonsas, 9, 20, 57, 78, 81, 82, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 104, 105, 107, 108, 165, 176, 184, 185, 186, 187, 477, 355, 403, 405, 410, 441, 442, 459, 460, 468, 485, 847.
 Augustinas J., 263, 708.
 Augutė Žydrė, 295.
 Aukštikalnienė Aukšė, 86.
 Aurylienė G., 258-259.
 Avžiženis Algirdas, 553.
 Avyžius Jonas, 13, 204, 231, 233, 234, 565, 720, 847.
 Ažubalis Audrius, 406.
 Ažusienis Algimantas, 231, 233, 234, 720.

B

- Babachinaitė Genovaitė, 13, 119, 663, 776.
 Babarskienė I., 57.

- Babičenka Borisas, 575.
Babravičius G., 226.
Bacevičius J., 32.
Backe Katarina, 121.
Bagdonas R., 438.
Bagdonavičienė Kristina, 295.
Bagdonavičius Vaclovas, 105, 106, 107, 231, 233, 234, 720.
Bagdonavičiūtė Danutė, 78.
Bajoras A., 737.
Bajoras Feliksas, 204, 231, 233, 234, 565, 720.
Bakaitis Antanas, 219.
Bakšys Perkūnas, 11, 597.
Bakučionis J., 49.
Bakula Vytautas, 231, 233, 234.
Balcevičius M., 680.
Balčiūnas G., 904.
Balčiūnas K., 10, 562, 846, 847, 849.
Balčiūnienė Aldona, 78.
Baldišis V., 854, 857.
Baleišis A., 578.
Balevičienė Jūratė, 204, 565.
Baliukonytė Onė, 231, 233, 234, 720.
Balkevičienė Giedrė, 230.
Balkevičius A., 715.
Balkevičius Arturas, 230.
Balsevičius Oktavijus, 257, 318.
Balsienė Aldona 212, 221.
Balsys Vytautas, 117.
Baltrup Gerda, 913.
Baltrušaitis Jurgis, 453.
Baltrušaitytė Renata, 112, 115.
Baltrušis Romualdas, 106, 107, 122, 231, 232, 234, 245, 246, 253, 254.
Baltušytė Alberta, 112, 114, 118, 468.
Baltutytė Elvyra, 118.
Balutis A., 866.
Balzaris, 119.
Bandzevičienė Rita, 903.
Banevičienė Danutė, 57, 78.
Banevičius, 271.
Banevičius J., 466, 467.
Baniulaitis Alfonsas, 57, 78, 108.
Bankauskaitė Aurika, 294.
Bankauskienė Eglė, 12, 694, 699.
Banksas T., 445.
Banys Jonas, 204, 564.
Baranauskas Antanas, 848.
Baranovskis K., 460.
Baras Stasys, 204, 565.
Barauskaitė Dalia, (Mikkelsen), 541.
Barauskas Remigijus, 12, 719.
Barauskas Vytautas, 219.
Bardzimashvili Zurab, 206, 215.
Barkauskaitė Violeta, 294.
Barkauskas Vytautas, 231, 233, 234, 720.
Bartoševičius, 745.
Bartaševičiūtė Andželika, 113.
Bartkevičius Jeronimas, 78.
Bartulis Eligijus, 78, 253.
Bartusevičius Antanas
Bartusevičius R., 76.
Bartusevičius St., 160.
Barusevičius A., 108.
Basajevas, 719.
Basanavičius Jonas, 51, 372, 414.
Baškauskaitė Liucija, 20, 86, 133, 135, 160, 178, 265, 441.
Batoras Steponas
Baublys P., 221.
Baublytė Zita, 120.
Baubonis Zenonas, 219.
Bauduin F., 317.
Baumanas Z., 786.
Bazylevas, 300.
Behman Niels, 541.
Beinortas J., 30.
Bekarija Čezarė, 13, 810.
Beleckas J. K. 13, 835.
Belickas Aušvydas, 13, 768.
Belokopytova Džiuljeta, 295.
Benensonas Peteris, 492, 809.
Bergmane Anta, 181.
Berija, 742.
Beriozovas V., 361.
Berit As, 913.
Bernatonis Juozas, 290, 540.
Bernotavičius Petras, 919.
Bertašiūtė L., 877.
Betlem Jaanus, 181.
Bičkauskas Egidijus, 14, 38, 55, 118, 515, 517, 572, 573, 601, 895.
Bieliauskienė, 569.
Biguzas Algis, 179.
Bikauskienė Marija Nijolė, 11, 12, 23, 95, 101, 102, 109, 110, 112, 113, 116, 118, 284, 532, 616, 638, 663, 669, 682, 740.
Bikelis Algimantas, 204, 565.
Bimbirienė R., 283.
Bindokienė Danutė, 204, 565.
Bireta Algirdas, 231, 233, 234, 720.
Birštonas Alfredas, 835.
Birštonas Z., 317-318.
Biserko Sonja,
Bistras Leonas
Bitvinskis T., 108.
Bivainis Arūnas, 14, 849.
Bizokas Pr., 513.
Bjorn Underfalk, 121.
Blaževičienė Jolanta, 295.
Blaževičius J., 693, 904.
Blaževičius Jonas, 13, 753.

- Blaževičiūtė Nora, 231, 233, 234, 720.
 Bleizgys Rimantas, 731.
 Blinova Galina, 78.
 Bliumenzonienė Milda, 12, 119, 698.
 Blockus S., 438-439.
 Bloškys R., 682.
 Bložė Vytautas, 231, 233, 234, 720.
 Bluvšteinas Jurijus, 82.
 Blužas Juozas, 204, 565.
 Bobelis Kazys, 288, 411, 471.
 Bobičenka B., 578, 581-582, 627.
 Bobyliovas Aleksandras, 175.
 Bogdanas Konstantinas, 204, 565.
 Bogdziulas Eduardas, 577.
 Bogušis Vytautas, 32, 256, 490, 491, 654.
 Boyd S., 904.
 Bolotinas Viktoras, 12, 727.
 Bolševica Austra, 181.
 Bonner Elena, 8, 364-365, 684, 713.
 Borodinas, 719.
 Boruta Jonas, 442, 801.
 Boruta Kazys, 780-781.
 Borutienė J., 57.
 Bosokas Klimentis, 643-644.
Botyrius Gintaras
 Boutros-Ghali'is B., 5, 191, 210, 232, 720.
 Brazaitis Egidijus, 78.
 Brazauskas Algirdas, 126-127, 361, 471, 572, 612, 686, 710, 823, 825.
 Brazdžionis Bernardas, 7, 253, 394, 537.
 Brazis Algirdas, 204, 565.
Brežnevas Leonidas
 Brėdikis Jurgis, 20-21, 41, 135.
 Briedienė V., 118, 562, 849.
 Brinkienė Žibutė, 204, 565.
 Brinkis Zigmas, 204, 565.
 Brinkmanis Visvaldis, 181.
 Briusas Nordstromas-Lebas (Bruce Nordstrom-Loeb), 913.
 Brogys Algimantas Karolis, 115.
 Bruksas Č., 821.
 Brundzienė Janina, 78.
 Bubelienė Laima, 9, 82, 428.
 Bubnelis Algirdas, 55, 72, 75.
 Buchmanas Markas, 642.
 Bučelytė Nijolė, 121.
 Bučienė Irena, 231, 233, 234, 720.
 Buda, 710.
 Budienė O.A., 742.
 Budnikas Vytautas, 2,, 4, 8, 11, 12, 14, 16, 25, 38, 39, 41, 55, 59, 61, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 81, 82, 87-90, 91-92, 93, 94, 95-96, 97, 102, 110, 112, 113, 116, 118, 165, 176, 177, 184, 186, 187, 194, 266, 284, 298, 343, 352, 353, 354, 355, 363, 384, 388, 405, 410, 429, 441, 470, 485, 532, 587, 606, 617, 623, 673, 723, 725, 860, 881, 888.
 Budrys A., 855.
 Budrys Regimantas, 219.
 Bugelevičius Valdas, 630.
 Bugenienė Aldona, 57, 78.
 Buiko Viktoras, 119, 761.
 Bukauskas Gintautas, 82, 231, 233, 234, 293, 419, 517, 720.
 Bukelienė Marijona, 114.
 Bukontas Alfonsas, 231, 233, 234, 720.
 Bukovskis V., 657.
 Bulota Egidijus, 78.
 Bulovas Virgilijus, 7, 13, 236, 299, 300, 722.
 Bumbauskas Alfredas, 204, 566.
 Bumbul Liudmila, 569.
 Bumbulis, 76.
 Bungardaitė Valerija, 204, 566.
 Buračas Antanas, 4, 8, 9, 18-25, 39, 41, 55, 61, 62, 72, 74, 75-76, 77, 78, 81, 86, 88, 89, 94, 95, 96, 115, 126, 128, 131, 135, 137, 141, 148, 160, 161, 165, 166, 167, 175, 177, 178, 179, 194, 231, 232, 234, 264, 338, 340-342, 352, 355, 365, 400, 405, 410, 440, 445, 601, 720.
 Būras N., 57
 Burauskaitė Birutė, 117.
 Burba Romanas, 72, 55, 341.
 Burdulienė Dalia Elena, 78.
 Burdulis Jonas Kazimieras, 78, 405.
 Burokevičiaus M., 745.
 Bušas Dž., 646.
 Buškevičienė Angelė, 78.
 Buškevičius Stanislovas, 14, 19, 54-55, 56, 61, 110, 126, 131, 895.
Būčys Petras
 Būtėnas Julius, 231, 233, 234, 720.
 Būtėnas V., 693.
 Buktevičius P., 31.
Burneikienė Aušra
 Butkevičius Audrius, 316-318, 577, 736, 879, 921.
 Butkevičius L., 513.
 Butkevičius Z., 578.
 Butkienė R., 632.
 Butkutė Rasa, 295.
 Butonis Jonas, 75, 76, 78.
 Buzas P., 30.
 Byla Jurgis, 27.
C
 Calitis Ints, 256.
 Caplinas V.A., 20-21, 177-178, 435, 440.
Cars Hadar
Cartner Holly
 Ceplienė Vanda, 78.
Cesonis Antanas
 Cezarietis Eusebijus, 708.
 Chavjeras Peresas De Kueljaras, 584.
 Cholodovas Dima, 577.
 Chosė Ajala Lasas, 76, 577.
 Chrapavičius Rimantas, 114.
 Christie N., 784-785.

Chruščiovas Nikita, 453, 457.
 Cibulskienė Natalija, 78.
 Cicėnienė Dalia, 295.
 Ciceronas, 26, 710.
 Cidzikas Petras, 31-32, 128, 287, 490-491, 537.
 Ciplijauskas Liudas, 27.
 Ciplijauskas Vytautas, 55, 204, 231, 233, 234, 566, 720.
 Ciunis L., 760.
 Ciurinskas Kazys, 919.
 Clein S. Cornel, 121.
 Cvirka P., 490, 870.

Č

Čaikauskas V., 198, 549.
 Čalidze Valerij, 713.
 Čatrauskas S., 742-743.
Čarneckis
 Čeičytė Juzefa, 231, 233, 234, 720.
 Čekanavičius Arvydas (Ervydas), 20-21, 92, 177, 195, 263, 264, 440.
 Čekauskas Alfonsas, 197.
 Čekuolis Jonas, 56, 72.
 Čepaitis Virgilijus, 60, 75, 77, 81, 93, 141, 148, 262, 263, 364, 387, 401, 405, 410, 643.
 Čepas Vytautas, 27
 Čepinskienė Galina, 231, 233, 234, 720.
 Čeplevičiūtė V., 433.
 Čeponis, 858.
 Čeponis J., 118.
 Čeponis Jonas 117, 231, 233, 234, 720, 848.
 Čeponis Juozas, 848.
 Čerčilis V. (Churchill Winston), 354, 544 670. 712.
 Čerkauskas E., 699.
Černiachovskis
 Černiauskas Rimantas, 231 233, 234, 720.
 Černius Vytautas, 82.
 Černych Ivan, 165.
 Česiūnas R., 778.
 Česnys Gintautas, 204, 231, 233, 234, 566, 719, 720.
 Česnulevičius V., 313.
 Česnutis Ričardas, 78.
 Čiapas G., 855.
 Čigriejus Henrikas Algis, 231, 233, 234, 720.
 Čilinskas Kęstutis, 14, 888.
 Činskienė Liuda, 410.
 Čiobotas, 75.
 Čiulevičius J., 127.
 Čiūras Alvidas, 206, 213, 214.
 Čiurinskas Vygintas, 113.
 Čiurlienė Marija, 231, 233, 234, 720.
 Čiurlionis, 478.
 Čiužaitė Jolanta, 295.
 Čižas Algirdas, 231, 233, 234, 720.
 Čyž Elzbieta, 616.

D

Dabšys Rimantas, 205.
 Dačiola Liudvikas, 264.
 Dagas Hamaršeldas, 584.
 Dagys L., 271.
 Dagys Vytautas, 120.
 Dailidė Jonas, 60, 78.
 Dainauskienė A., 57.
 Dainys Balys, 231, 233, 234, 720.
 Dalai Lama, 520-522.
 Damašauskienė Albina, 112, 115.
 Damaševičius Antanas, 78.
 Dambrauskas Liudas, 458.
 Damušienė Jadvyga, 204, 566.
 Damušis Adolfas, 204, 566, 659.
 Damušytė G., 335.
 Danauskas Jonas, 27.
 Dangutytė Kristina, 295.
 Danielius Antanas, 231, 233, 234, 720.
Danilavičius Ignas
 Danilevičiūtė Vita, 121.
 Danys J., 30, 335.
 Dapšauskas Juozas, 12, 708.
 Dapšys Antanas, 12, 13, 14, 493, 682, 758, 826, 903, 907-908.
 Dapšys Rimantas, 566.
 Darvidienė Irena, 78.
Daškevičius K.
 Daugirdas K., 31.
 Daujotytė V., 168, 912.
 Daukantas S., 30, 509.
 Daukas V., 226.
 Dautartas Vladas, 10, 231, 233, 234, 545, 720.
 Dawson B., 903.
 Debesis Henrikas, 697- 698.
 Degutis Ričardas, 329.
 Dekanidzė Borisas, 11, 23, 575, 577-579, 581-583, 612, 626, 704-705, 757, 822, 824.
 Dekanidzė Georgijus, 822-824.
 Deksnienė J., 263.
 Dektoras Feliksas, 657.
 Delane Vadim, 713.
 Delnikas S., 581.
 Deltuva Kęstutis, 56, 78.
 Dembinskas Algirdas, 14, 961.
 Demostenas, 529, 836.
 Derameris Č., 578, 582, 626.
 Dermontas Julius, 14, 882.
 Detlefsen Klaus, 540.
 Deveikis L., 244, 846.
 Didžgalvytė Birutė, 231, 233, 234, 720.
 Dikčius Ovidijus, 9, 414.
Diodotas
 Dirgėla Petras, 204, 231, 233, 234, 566, 719, 720.
 Dirsė Aloyzas, 198, 231, 233, 234, 549, 720.

Dobrovolskis Stanislovas Mykolas (Tėvas Stanislovas), 8, 20-24, 35, 36, 37, 52, 53, 54, 55, 61, 256, 369-373, 412, 628, 629.

Dolinskas Vydas, 96, 112, 114.

Domarkas D.

Dongas Mcmillanas, 910.

Dostojevskis F., 347, 787.

Doveikaitė V., 103.

Dovydaitis Pranas, 513, 911.

Dovydas, 409, 796, 802-803.

Dovydėnas Algirdas, 231, 233, 234, 720.

Dovydėnas L., 513.

Drakša, 119.

Drazdauskas V., 168

Dreifusas, 579.

Driukienė S., 438-439.

Dručiūnas A., 260.

Dručkus Audrius, 138.

Dubickij Ruslan, 318.

Dubovskis Zenonas, 219.

Dūda Regimantas, 78, 105, 107, 405.

Dudajėvas, 719.

Dufour Brigitte

Dulijev Caitmurad, 112, 115.

Dumčius Arimantas, 2, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 18-25, 32, 35, 37, 40, 45,55, 58, 60-61, 64, 72, 75, 79, 77, 78, 81, 82, 85, 86-91, 92, 93,94-96, 97, 103, 105-108, 117,122, 127, 133, 134, 135, 136, 159, 160, 162, 163, 164, 165, 166, 175, 177, 178, 184, 185, 186, 187, 188, 191, 198, 204, 212, 231, 233, 234, 236, 238, 245, 246, 253, 254, 256, 263, 272, 273, 284, 287, 304, 315, 316, 322, 323, 324, 329, 332, 334, 336, 341, 345-346, 348, 350, 351, 361, 400-401, 405, 410, 412-413, 417, 418, 419, 420, 423, 427-428, 436, 440,441, 442, 457, 466, 467,477, 500, 517, 519, 526, 549, 562, 5666, 586, 600, 601, 603, 670, 707-708, 720, 740-742, 846-847, 848, 849, 866-867, 872, 877, 878-879,880, 911-912.

Dumšaitis Vytautas, 231, 233, 234, 720.

Duoba L.V.

Duoba Vytautas, 231,233, 234, 720.

Dupont, 504.

Dušanskis, 655.

Dvareckas Vytautas, 231, 233, 234, 720.

Dvarionas Jurgis, 179.

Dzenitis Olgerts, 181.

Dzeržinskis, 54.

Dziegoraitis Algimantas, 8, 56, 355, 388, 411, 412, 715, 723, 902.

Džiautas Jonas

Džonsonas Normanas Darelis (Darryl Norman Johnson)

E

Echnatonas, 710.

Eek Arvo, 181.

Eidintas Alfonsas, 225, 228, 553.

Eigirdas Arūnas, 475.

Eirantienė Olga, 82.

Eitmanavičiūtė J., 30

Eizenhaueris D. (D.Eisenhower), 424.

Eižens Arjnš, 121.

Elzbergas Jovitas, 13, 815.

Endriukaitis Algirdas, 30, 718, 719.

Engesland Bjorn

Ēringis Kazys, 204, 566.

Erlickas Juozas, 744.

Espersen Ole, 121, 619, 783.

Estam Juri, 181.

F

Fichtė Johanas, 710.

Filangieris, 813.

Filipov Valerij, 121.

Finkelšteinas Eitanas, 31, 49, 256, 328, 352, 518, 592, 657, 781-782, 798, 870.

Filonas Borisas, 761

Firkovičius Mykolas, 796.

Fischer Ulrich

Flikaitis Artūras, 117-118.

Frunda G., 741.

Furmonavičius L.

Furreris Hansas Peteris, 489.

G

Gabužienė V., 118.

Gaičevskis Henrikas, 78.

Gaidamavičius G., 226.

Gailiūnas Algirdas, 649.

Gailius Antanas, 231, 233, 234, 720.

Gaižauskaitė Rima, 231, 233, 234, 720.

Gaižauskas Jurgis , 231, 233, 234, 720.

Gajauskaitė Rūta, 474.

Gajauskas Balys, 31, 32, 127, 212, 221, 256, 352, 517, 522, 523,-525, 557, 798, 848.

Galanovas A., 578.

Galiauskas S., 434.

Galvanauskas E., 825.

Gargalytė I., 57.

Garmus A., 513.

Garmuvienė L., 600.

Gary Mills, 910.

Garseu Kermet, 9, 424.

Garuckas Karolis, 31, 49, 256, 326, 352, 518, 592, 780-781, 798, 870.

Gaučas Petras, 12, 679.

Gaudutis Juozas, 91-92, 136, 459, 856.

Gaulienė Žibuoklė, 79.

Gavronskas A., 879.

Gečėnienė Svetlana, 119.

Geda Sigitas, 231, 233, 234, 720.

Gedgaudas Zigfridas, 78.

Gedgaudienė Violeta, 204, 566.

- Gedvinas Drebas, 584.
 Geibakhiani Gedevan, 205, 206, 215.
 Geitas (Gates), 451.
 Genienė A., 742-744.
 Geniušas Algis Tomas, 9, 85, 86, 102, 103-104, 117, 127, 165, 175, 177, 204, 212, 221, 231, 233, 234, 423, 426, 468, 486, 517, 566, 601, 604, 868, 719, 720.
 Genutis Romualdas, 78.
 Genzelis Bronius, 18-25, 35, 37, 41, 55, 72, 78, 338, 340, 682.
 George Soros, 10, 503-504, 710.
 Gerulaitienė Dalia, 87-88, 108, 270, 441-442, 444, 458.
Gezer Ebrau
Gezer Erkan
Gezer Gulsen
Gezer Gulru
 Giedra Vincas, 231, 233, 234, 720.
 Giedraitienė Z., 57.
 Giedraitis B., 912.
 Giedraitis J., 57.
 Giedraitis Jonas, 231, 233, 234, 720.
 Giedraitis Jozeph L., 271.
 Giedraitytė Žibutė, 13, 755.
 Gimžauskas Kazys, 919.
 Gineika V., 874, 877.
 Gingrih W.T., 220.
 Ginsburgas Aleksandras, 713.
 Girdauskienė G., 526.
 Girdvainis Gediminas, 231, 233, 234, 720.
 Girdvainis Juozas, 87, 90, 411.
 Girdzijauskas Juozas, 231, 233, 234, 720.
 Girdzijauskas Vytautas, 10, 11, 13, 22-23, 79, 95-96, 97, 98-100, 102, 109, 110-111, 112, 113, 116, 117, 118, 185, 198, 199, 202, 203, 207, 215, 222, 223, 230, 236, 241, 242, 243, 256, 284, 285, 288, 289, 290, 296, 299, 300, 302, 305, 307, 308, 311, 313, 453, 522, 532, 541, 547, 555, 576, 585, 601, 604, 610, 699, 715, 762, 767, 876.
 Gladkovas A., 612.
 Glaveckas Kęstutis, 14, 859.
 Glinskis Juozas, 12, 204, 231, 233, 234, 346, 566, 718, 720, 742-743.
 Glovackas A., 453.
 Gnida Kristina, 294.
 Goras Alas, 611.
 Gorbačiovas Michailas, 5, 17, 19, 43, 57, 129, 130, 158, 164, 189, 266, 335, 337, 339, 348, 355-356, 362, 372, 377, 385, 387, 405, 492, 625, 641, 705, 724.
 Gorbunova Natalija, 713.
 Gordon Clare, 612.
 Gotama, 710.
 Grabauskas Algimantas, 78.
 Graham Stewarl, 904.
 Grakauskas Eimantas, 854.
 Grakauskas Vilius, 231, 233, 234, 720.
 Granauskas Romualdas, 204, 231, 233, 234, 566, 720.
 Grašys Algirdas, 231, 233, 234, 720.
 Gražulis Juozas, 782.
 Gražulis P., 253.
 Grėbliauskas Petras, 9, 23, 81, 87, 93, 94, 95-96, 97, 98-101, 109, 110, 112, 113, 116, 118, 405, 410, 437, 441, 468, 485, 526, 528, 556, 610.
 Greblikas Vytautas, 11, 629
 Greckienė Gražina, 79, 81, 93, 405.
 Greičiūnas J., 168.
 Greičiūnas Tomas, 630.
 Greimas, 657.
 Gribėnienė Vlada, 78.
 Gribojedovas A., 578.
 Griciūtė Laima, 197.
 Grigaitis Linas, 120.
 Grigaliūnaitė Vilija, 78.
 Grigalavičius Jonas, 472.
 Grigas R., 491.
 Grigas Robertas, 231, 233, 234, 720.
 Grigas Romualdas, 12, 32, 721, 737.
 Grigelionis Bronius, 204, 213, 233, 234, 566, 720.
 Grigorenka Petras, 713.
 Grigorianc Sergej, 12, 685.
 Grinblats Maris, 181.
 Grinevičius Algirdas, 119, 696, 699.
 Grinienė Alma, 294.
 Grinius K., 513, 811.
 Grinius V., 460.
 Gro Harlem Brundtland, 775, 825.
 Grunte Mara, 121.
 Guodis K., 912.
 Guodis Vytautas, 10, 503.
 Grušienė Zita, 96, 112, 114.
 Grušnys Hubertas, 169, 226.
 Gruzdienė Evelina, 112, 115.
 Gruzdys Darius, 126, 206, 212, 213, 214, 217.
 Gružauskas R., 134, 433, 434
 Grybaitė Justina, 295.
 Gubermanas, 411.
 Gudaitis Romas, 17, 35, 37, 42, 55.
 Gudanavičius Gustavas, 256.
 Gudavičius, 781.
 Gudavičius Edvardas, 204, 566.
 Gudelis Antanas, 919.
 Gudelis K., 688.
 Gudėnaitė Justina, 450.
 Gudenas Kazys, 450
 Gudynas Pranas, 369-370.
 Gumbelevičius Povilas, 112, 113.
 Gumpłowicz L., 480.
 Gustaitė Aušra, 295.
 Gustaitis Antanas, 911.
 Gustaitytė Violeta, 11, 601.
 Gustienė Ona, 13, 112, 113, 118, 236, 241, 243, 251, 300, 308, 314, 832.

Gušauskas Vytautas, 78.
 Gutmanas A., 9, 411.
 Gutmanas (Gutman) Huck, 638-639.
 Gvergždys Julius, 500.
 Gylys Povilas, 489, 576, 686.

H

Haav Kaarel, 181.
 Hadar Cars, 121.
 Hagmayer'is, 5, 191, 210.
 Hamelšeldas, 686.
 Havelas Vaclavas, 557, 781, 798.
 Heather McGill, 554.
 Hegelis, 380.
 Herbertas Zbignevas, 520.
 Herderis Johanas, 46, 710.
 Herrfeld – Olsson Petras, 554.
 Hestad Hildė, 761.
 Hildur Ve, 913.
 Hipokratas, 458, 675, 752.
 Hofertienė Romualda, 120, 127, 221.

Hood

Hovardas, 813.
 Hu Ši, 670.

I

Iešmantas A., 168.
 Iešmantas Gintautas, 30-31, 56, 256, 522, 720.
Ignatavičienė Irena
 Ignatavičius Eugenijus, 204, 231, 233, 234, 566, 720.
 Ignatavičiūtė Birutė, 231, 233, 234, 720, 834.
 Ikamas Aleksas, 11, 688.
Ikvilda T.
 Imbrasas, 730.
 Imbrasienė G., 120.
 Indriūnaitė Kotryna, 12, 697.
 Indriūnas, 778.
 Inger Liovkorna (Inger Lövkrona), 913.
 Ingstrupas Ole, 909.
 Inkins Leonarda, 181.

Inocentas II

Inta Klemas, 79.
 Iškauskas Česlovas, 231, 233, 234, 720.
 Iškauskienė Galina, 294.
 Išoras Zenonas, 115.
 Ivanauskaitė Jurga, 10, 520.
 Ivanauskas Aleksas, 79.
 Ivanov Valerij, 92, 96, 174, 176, 455, 797.
 Ivanova Vanda, 294.
 Izabelė Markus (Izabelė Marcus), 913
 Iždonaitė Janina

J

Jablonskis Konstantinas, 27.
 Jacevičiūtė Domicilė, 204, 566.

Jackūnas Žibartas, 233, 234, 720.
 Jakaitis Kleopas, 696.
 Jakas J., 127, 212, 221.
 Jakas Povilas, 455.
 Jakas Stanislovas, 56, 75, 79, 130, 131, 341.
 Jakimavičius Liudvikas, 204, 566.
 Jakinevičius Jurgis, 78.
 Jakyras Petras, 713.
 Jakonis Aleksandras, 318.
 Jakovlevas Aleksandras, 355, 387, 641.
 Jakšys Ferdinandas, 231, 233, 234, 720.
Jakštas Adomas (Aleksandras Dambrauskas)
 Jakubčionis S., 517.
 Jakubėnas K., 168.
 Jakučionis Povilas, 117, 562, 849.
 Jaloveckas Romanas, 231, 233, 234, 720.
 Janėnienė Aušra, 79.
 Jankauskas Adomas, 79.
 Jankauskas Bronislovas, 231, 233, 234, 720.
 Jankauskas K., 168.
 Jankauskas Kęstutis, 237.
 Jankauskas Laimis, 866, 872, 874.
 Janonis Juozas, 404.
 Janulaitis A., 334, 351, 480.
 Janulis A., 30.
 Janulis Anastazas, 524.
 Januškevičius A., 57.
 Januškevičius Zigmąs, 346, 412.
 Jaraminas Antanas, 79.
 Jarmalavičius Juozas, 745.
 Jarmalis Rimantas, 114, 532.
 Jarmolenka V., 632.
 Jarmolenko, 120.
Jaroševičius J.
 Jasaitis J., 120.
Jasaitis Julius
 Jasinskaitė Jankauskienė Inga, 44.
 Jasukaitytė, 700.
 Jašinskas Gintautas, 112, 114.
 Jatkevičius Antanas, 877, 878, 880.
 Jaugelis V., 30, 32.
 Jauniškis Kęstutis, 112, 114.
 Jazovas D., 130, 266, 355, 356.
 Jekentaitė Leonarda, 913.
 Jelcinas Borisas, 6, 190, 208, 214, 355, 375, 377, 385, 489, 718, 719.
 Jerumanis Aivars, 181.
 Jirgens Algars, 181.
 Jocaitis V., 169.
 Jočiūnas Kęstutis, 185, 442, 527.
 Jodelė Julius, 566.
Jogaila
 Jokšas Leonardas, 14, 866, 874, 877.
 Jokubauskienė Valentina, 189.
 Jonaitis Danielius, 186.

- Jonas Paulius II, 379, 416, 497-498, 611, 768-769, 794-795, 797, 799-801.
Joniko R., 632-634.
Jonušauskas Laurynas, 11, 583.
Jonužytė Janina, 79.
Jovaišienė Dana, 79.
Jucys K., 318.
Jukavičius Algirdas, 112, 114.
Juknavičienė Rima, 79.
Juknevičius Stanislovas, 231, 233, 234, 721.
Juknevičius Zenonas, 633.
Juknius Kazys, 914-915.
Juknys Romualdas, 231, 233, 234, 721.
Juocevičius A., 314.
Juočiušas Kęstutis, 23, 88, 95-96, 103-109, 543.
Juodeika Vladas, 27
Juodelis G., 188.
Juodka Benediktas, 11, 231, 233, 234, 551, 721.
Juodkaitė, 119.
Juodvalkis Stasys, 79.
Juodžbaliėnė Janina, 106-107, 410.
Juonys Jonas, 112, 114.
Juozaitis A., 54, 335, 347.
Juozaitis Arvydas
Juozapaitienė Irena, 231, 233, 234, 721.
Juozapaitis Vytautas, 231, 233, 234, 721.
Juozapaitytė Vaida, 231, 233, 234, 721.
Jurašas J., 30, 32.
Jurčiukonis Gintaras, 79.
Jurevičius Mečislovas, 31, 256, 522, 781.
Jurgaitienė Kornelija, 285.
Jurgaitis V., 874.
Jurgelevičius Z., 105-109, 740-743.
Jurgutis Vladas, 27.
Jurienė Leonora, 119, 570-572, 663.
Jurkevičienė E., 904.
Jurkevičius Romas, 57, 79.
Jurkonytė Vida, 10, 515.
Jurkštas Algimantas, 13, 804.
Jurkūnaitė Gema, 475, 715.
Juršėnas Česlovas, 196, 201, 202, 235, 542, 602, 693.
Juršėnas N., 354, 423.
Jusevičienė Stasė, 75, 79.
Juškaitis Jonas, 231, 233, 234, 721.
Juškevičius A.R., 120.
Juškevičius M., 352.
Juzeliūnas Julius, 204, 231, 233, 234, 566, 721.
- K**
Kacas D., 577, 578.
Kadžius Donatas, 79.
Kaganas, 182.
Kaganas I.
Kaganas Isakas, 231, 233, 234, 721.
Kairevičius J., 707, 877, 879, 881.
Kairienė R., 904.
Kairiūkštis Leonardas, 179.
Kairys Alfonsas, 87, 90, 354, 441.
Kakaras Gunaras, 231, 233, 234, 721.
Kalabugin Valerij, 181.
Kaladiėnė D., 74.
Kalanta Romas, 31, 55, 337, 554.
Kalėda Antanas, 79, 231, 233, 234, 721.
Kalėda Česlovas, 197.
Kalėdrienė Ramutė, 79.
Kaliačius E., 313.
Kaligula, 700, 836.
Kalinus Z., 573.
Kalinauskas A., 30.
Kalinauskas L., 31.
Kalinauskas Rapolas, 416.
Kalnietis Alfonsas, 79.
Kalpokas S., 56.
Kaltenis Petras, 231, 233, 234, 721.
Kalvaitis Jonas, 12, 672.
Kamandulis Karolis, 8, 20, 60, 79, 81, 90, 161, 174, 177, 354-355, 405, 410, 442.
Kaminskas Tadas, 57, 79.
Kamiu Alberas
Kancleris Algirdas, 8, 311, 403.
Kanev Krassimir
Kaniava Eduardas, 219.
Kanišauskas Alfredas, 231, 233, 234, 721.
Kanišauskas Saulius, 179.
Kanopienė Vida, 913.
Kantas Marijus, 78, 81, 87, 93, 103-107, 185, 253, 405, 410, 441.
Kaplan Fani, 411.
Kaplanas Dovydas, 577, 578, 627.
Karaliūnas Valdemaras, 287.
Karbauskas Romualdas, 186, 188.
Karčiauskas Mykolas, 120.
Karlsbro Karin, 118, 121.
Karpovaitė Ineta, 295.
Karpovienė Milda, 112, 113.
Karpytė Kristina, 240.
Karūžienė Irena Ona, 82.
Karvelienė, 538.
Karvelis Ringaudas, 231, 233, 234, 721.
Karvelis Vladas, 219.
Karvelytė Žibutė
Kasperavičius Gintaras, 323.
Kašauskas Raimondas, 10, 112, 114, 120, 497, 503, 505, 554.
Kašelionis G., 102-103.
Katilius P., 188.
Katilius V., 168.
Katkus Algirdas, 163, 186, 188.
Katkus Donatas, 231, 233, 234, 721.
Katuoka Saulius, 118.
Kaušinis Stasys, 8, 9, 10, 11, 13, 20, 22-23, 56, 61, 72, 79, 81, 85, 87-91, 93-95, 97, 99-102, 104, 109-113, 116,

- 118, 124, 126, 131, 136, 184, 186-187, 198-200, 202, 206,207, 213, 214, 217, 222, 242, 243, 256, 257, 271, 284, 285, 287, 289-291, 293, 294, 296, 298, 299, 301, 302, 317, 318, 366, 405, 410, 420, 441, 442, 459, 460, 466, 468, 485, 489, 532, 556, 567, 585, 595, 613, 614, 723, 844, 876.
- Kaušiniėnė Zofija, 7, 285.
- Kavaliauskas Česlovas, 12, 708.
- Kavaliauskas Jonas, 231, 233, 234, 721.
- Kavaliauskas Pranas, 87-90, 103, 117, 122, 185, 271, 441-442.
- Kavaliūnaitė Amanda, 11, 615.
- Kavolis, 657.
- Kazarinas E., 107-108, 127, 212, 221.
- Kazėnas Vladas, 13, 119, 747, 788.
- Kaziliūnienė Rima, 11, 620.
- Kazimieras Kunigaikštis, 26.
- Kazlauskaitė A., 57.
- Kazlauskas, 89, 538.
- Kazlauskas Algirdas, 79.
- Kazlauskas Juozas, 231, 233, 235, 721.
- Kazlauskas Rolandas, 204, 566.
- Kazlauskas Vidas, 630.
- Kazlauskienė Birutė, 688.
- Kazlauskienė Diana, 877.
- Kazlienė Vida, 79.
- Keina Algimantas, 231, 233, 235, 721.
- Keliuotis Juozas**
- Kelmickaitė Zita, 721.
- Kelpša S., 31.
- Kentra Albinas, 231, 233, 235, 524, 721.
- Kęstutaitis I**
- Keynesas Johnas, 544.
- Kibildis I.K., 120.
- Kibildis V., 265.
- Kinderavičiūtė J., 120.
- Kirkilas Gediminas, 11, 361, 495, 606.
- Kirša K., 317.
- Kiseliūtė Eglė, 79.
- Kitkauskas Napoleonas, 231, 233, 235, 721.
- Kiušas Petras, 119.
- Kizas S., 169.
- Kizelavičius Stasys, 79, 81, 93, 95, 107, 165, 176-177, 404, 405, 410.
- Kižienė Birutė, 114.
- Kižienė Maria, 13, 748.
- Klavlnš Ilgonis, 181.
- Klein Cornelis**
- Klimaitis A., 91-92, 266, 459-460, 474-476, 491.
- Klimaitis Kęstutis Jonas, 112, 114.
- Klimas Edward**
- Klimas Petras, 251.
- Klimas Tadas, 876, 879, 881.
- Klimašauskas H., 31.
- Klintonas B., 876.
- Kliukas J., 903.
- Kliukas Vidmantas, 13, 761.
- Kliukinskas K., 120.
- Klumbys Egidijus, 43-44, 340, 601.
- Klumbys O., 269.
- Kmieliauskaitė-Idzelienė Ramunė, 231,233,235,721.
- Kmieliauskas Antanas, 231,233,235,721.
- Kniukšta Leonas, 525.
- Kobeckaitė Halina, 9, 414.
- Koganas A., 577.
- Kojelis Juozas, 204, 566.
- Kokštaitė D., 317.
- Kolakowski Leszek, 744.
- Kolis Helmutas, 611.
- Kondratavičius Povilas, 82.
- Kononov Vladimir, 188.
- Konopliovaitė Jolanta, 189.
- Konopliovas Genadijus, 14, 188, 497, 514,853-858.
- Kontrimaitė Marytė, 128, 231,233,235,721.
- Korsukova Žana, 186.
- Kosčiauskas Mykolas, 231,233,235,721.
- Kovalčik Tatjana, 295.
- Kovaliovas Sergejus Adamovičius, 6, 30, 32, 216, 217, 522, 603, 713.
- Kračina, 384.
- Krameris, 578.
- Kratulis Algirdas, 112, 114.
- Kraunelytė Jurgita, 294.
- Kreivys Dainius, 56, 79, 206, 231, 214, 217.
- Kriaučiūnaitė Danutė, 294.
- Kriauzaitė Irena, 231, 233, 235, 721.
- Krikštopaitis Marijonas, 197.
- Krinickienė A., 103-107.
- Kriščiūnaitė Rūta, 438.
- Kriščiūnas Edvardas, 79, 181.
- Kriučkovas V.A, 20, 178, 435, 440, 643-644.
- Krivickas Domas, 27.
- Krivickas Sigitas, 231,233,235,721.
- Krupavičius Mykolas**
- Kropienė M., 460.
- Krugeris H.C., 6, 224, 226-228.
- Krušna Algis, 231,233,235,721.
- Krygeris Matas, 442.
- Krylovas, 632.
- Kryževičius Kazimieras, 31, 138, 253, 256, 798.
- Ksenzovas Igoris, 119, 835.
- Kubilienė Elena, 55, 61, 72, 76, 79, 89, 126, 341.
- Kubilius A.**
- Kubilius Andrius, 120, 918.
- Kubilius B., 72.
- Kubilius Jonas**
- Kubilius Šarūnas, 439.
- Kubilius Vytautas, 204, 231, 233, 235, 411, 517, 566, 719, 721.
- Kučingis Jonas, 204, 566.
- Kučinskaitė Antanė, 566.
- Kučius Aurius, 9, 445.
- Kudirka S., 30, 32, 337.

- Kudirka Vincas, 372, 414, 446.
 Kudrickis Petras, 112, 114.
 Kudzienė Birutė, 566.
 Kudzys Antanas, 232,233,235,721.
 Kudžma Ričardas, 566.
Kukas Robinas
 Kukulas Valdas, 10, 495.
 Kulikauskienė Deivė, 294.
 Kulikauskienė M., 526.
 Kundelienė Aldona, 79, 264.
 Kundrotienė Sandra, 294.
 Kunevičienė E., 856.
 Kuodienė L., 81.
Kuodienė Leonarda
 Kuodytė Dalia, 8, 117, 303-304.
 Kuolelis, 435, 745.
 Kuorienė Ona, 79.
 Kuprytė Sandra, 294.
 Kuraitė Irena, 241.
 Kuraitė Janina, 243, 309.
 Kurganas Timotiejus, 119.
 Kūris Pranas, 263, 681.
 Kurkietis Regimantas, 79, 81, 93, 138, 160, 405, 410.
 Kurmilavičiūtė Dana, 10, 568, 570.
 Kurnickas Saulius, 79.
 Kurtas Valdheimas, 584.
 Kutavičius Bronius, 18, 35, 37, 56, 44, 72, 205, 232, 233, 235, 530, 566, 721.
 Kutorga, 409.
 Kutra Adomas, 13, 820.
 Kutra R., 127, 221.
 Kutrevičius Audris, 115.
 Kuzma Stanislovas, 231,233,235,721.
 Kuzmaitė Aurelija, 13, 79, 97, 101, 110, 112, 114, 116, 118, 778 .
 Kuzmickas Bronius, 205, 442, 465, 566, 905.
 Kuzmickis Z., 68.
 Kvanteliani T., 205, 206, 213, 214, 215, 216, 217.
 Kvaraciejūtė A.O., 633.
 Kvetkauskienė Veronika, 79.
 Kvieskienė Giedrė, 120.
 Kvietkauskas Vytautas, 226.
 441, 495, 541, 542, 566, 602, 634, 642, 645,655, 656, 743, 744, 797, 823, 848, 856, 858, 904.
 Lankas Petras, 80.
 Lankauskas Romualdas, 10, 197, 550.
 Lapienis V., 30-31, 352.
 Lapinskas Kęstutis, 18, 35, 36, 37, 45, 56, 88, 94, 443, 649.
 Lapinskienė Lionė, 12, 687.
 Larinas Michailas, 684.
 Larionova Svetlana, 115.
 Lasavickas Sigitas, 232, 233, 235, 721.
 Lašas Liudvikas, 232, 233, 235, 721.
 Latėnas Algirdas, 205, 566.
 Latėnas Faustas, 205, 232, 233, 235, 566, 721.
 Laučinskas Kęstutis, 835.
 Laučiūtė Jūratė, 232, 233, 235, 721.
 Laukmanis Olafs, 181.
 Laurinavičius Albertas, 232, 233, 235, 721.
 Laurinavičius Bronius, 31, 256, 326, 352.
 Laurinavičius V., 120.
 Laurinavičiūtė Janina, 295.
 Laurinkus Mečys, 11, 31, 642, 645, 854.
 Laurušas Vytautas, 232 ,233, 235, 721.
 Laužikas Vilius, 616.
 Lazauskaitė Ramunė, 10, 526.
 Lazauskas Gintautas, 80.
 Lazauskienė Audronė, 80.
 Lazutka B., 244.
 Lažaunikas J., 87, 441.
 Legeckaitė Jūratė, 294.
 Leninas Vladimiras
 Lekečiūnaitė Vaida, 295.
 Leonas S., 911.
 Leonas III, 793.
 Leonienė V., 120.
 Lepiochina Alina, 294.
 Lesauskas Pranas, 911.
 Lesnikovskis Artūras, 318.
 Leščinskas Romas, 57, 80.
 Leščinskas Vytautas, 12, 731.
 Letukienė N., 244,
 Letukienė V., 846.
 Levickis Zigmas, 649.
 Levinas Dovas, 733.
 Liatukienė D., 72 - 76.
 Liaugaudas A., 212.
 Liaukus Andrius, 80.
 Liauška V., 88.
 Lileikis Aleksandras, 919.
 Lilienė Liuda, 103-109, 185.
 Lindberg, 121.
 Lindsnaes Brigit, 595.
 Lingys Vitas, 252, 555, 578.
 Linkevičius L., 561.
 Linkevičiūtė Jolanta, 295.
 Lisauskas Algimantas, 117, 232, 233, 235, 721.

L

Lisneris L., 600.
 Listavičius Juozas, 771, 855.
 Litvinovas M., 670.
 Liudvikas (IX), 837.
 Liuteris Martynas, 838.
 Liutvinas Pranas, 232, 233, 235, 721.
 Liutvinskas A., 317.
 Lofgren Elizabeth, 554
 Lokas Džonas, 710.
 Loren S., 667.
 Lorraine Casey, 910.
 Lošys Mindaugas, 632-634.
 Lozoraitis Stasys, 250, 524, 656.
 Lubys Bronislovas, 10, 14, 558, 864-866.
 Lukašenka Aleksandras, 239, 246.
 Lukaševičius Adomas, 117.
 Lukauskaitė- Poškienė O., 31, 49, 256, 326, 352, 518, 592, 780-781, 798, 870.
 Lukoševičius Adomas, 80, 562, 849.
 Lukoševičius Petras, 205, 566.
 Lukoševičiūtė Gema, 687.
 Lukys Jonas, 9, 406.
 Lukša Antanas, 117, 127, 562, 849.
 Lukšienė M., 168.
 Lukšienė Nijolė, 205, 566.
 Luneckas Valdas, 80, 182, 206, 213, 214, 217.
 Lunskis Algis, 232, 233, 235, 721.
 Lysenkovas Nikolajus, 56, 341.

M

Maceina Antanas
 Mackevičienė Judita, 80.
 Mackevičius Vigirdas, 205, 566.
 Mackevičius Z., 578, 581.
 Mackon R., 168.
 Mačernis V., 31.
 Mačiokas V., 108.
 Mačiukevičius Jonas, 8, 19, 56, 59, 61, 72, 74, 75, 76, 177, 179, 342, 423, 440.
 Mačiulienė Irena, 295.
 Mačiulskienė Elena, 120.
 Maeve McMahan, 882-885.
 Magnar Naustdalslid, 110-111, 213, 214, 215, 216, 217, 610.
 Maironis
 Makarenka Aleksandras, 112, 114.
 Makarevičienė Irena, 87, 441.
 Makedonietis Aleksandras, 464.
 Malcolm Pearson, 684.
 Malinauskaitė Monika, 294, 834.
 Malinauskienė Bronė Julė, 112, 113.
 Malinauskienė Rita, 60, 80.
 Mališauskienė Vida, 80
 Malouret, 684.
 Malva Landa, 713.
 Marcinkevičienė Danutė, 205, 566, 913.

Marcinkevičienė Margarita, 617.
 Marcinkevičienė Regina, 82.
 Marcinkevičius Algimantas, 205, 232, 233, 235, 566, 671, 721.
 Marcinkevičius Algirdas. 82, 103-109, 122, 191, 246, 543, 742, 847.
 Marcinkevičius Justinas, 10, 17-19, 35, 37, 41, 46, 56, 61, 80, 81, 87, 89-90, 93, 94, 104, 135, 137, 165, 175, 177, 232, 233, 235, 376, 405, 410, 440, 441-442, 465, 478-479, 486, 497, 530, 600, 601, 686, 721.
 Marčišauskaitė J., 74.
 Marčėnas Aidas, 232, 233, 235, 721.
 Marčišauskaitė Rita, 294.
 Marčiulionienė Liuda, 9, 458, 562.
 Mare Ogle, 554.
 Mareckaitė Gražina, 232, 233, 235, 721.
 Maret Anne, 11, 587
 Margenis G., 577-578.
 Margevičienė V.V., 670.
 Marija Magdaliėtė, 803.
 Marilyn, 532.
 Markauskas Rimantas, 10, 475.
 Markulis
 Martavičius, 655.
 Marteckaitė Aida, 10, 11, 112, 114, 567, 576, 679.
 Martensonas Janas, 365.
 Martikaitienė Anelė Albina, 99-101, 114.
 Martinaitis Marcelijus, 11, 232, 233, 235, 574, 721, 870.
 Martinkus Vytautas, 10, 17-25, 35, 37, 46, 56, 61, 64, 72, 75, 80, 85, 88, 93, 94, 104, 161, 165, 175, 232, 233, 235, 405, 410, 500, 530, 600, 601, 686, 721, 724.
 Martinsonas, 786.
 Masiulionis Algirdas, 80, 112, 114, 130, 131, 206, 213, 214, 217, 256, 654.
 Masiulis Boleslovas, 27.
 Maskeliūnienė Kristina, 294.
 Matiukas A., 283.
 Matkevičius P., 31.
 Matulaitis Jonas, 205, 253, 566.
 Matulaitis – Matulevičius Jurgis
 Matulas Antanas, 80.
 Matulionis, 408, 541-543.
 Matulionis J.K., 30-31, 177, 352.
 Matulis Juozas, 551.
 Matulis R., 30.
 Matuliūkštytė Gitana, 294.
 Matvejevas Nikolajus, 910.
 Maurice Hartmark, 913.
 Mazalaitė Nelė, 537.
 Mažeikienė Birutė, 56, 80.
 Maželis Vytas, 113.
 Mažuika O., 303.
 Mažuikas Juozas, 80.
 McVie C., 903.
 McVie F., 903-904, 909.
 Medalinskas A., 120.

Meginiene
 Mensner Lisė, 761.
 Meras Icchokas, 657.
 Merkys Antanas, 912.
 Merkys Vytautas, 232, 233, 235, 721.
 Merkšaitis Vytautas, 81, 93, 405, 410, 879.
 Merleharuoja, 121.
 Meška A., 119.
 Micevičiūtė Jurgita, 295.
 Michejev Andrej, 834.
 Michniova Tatjana, 115.
 Micienė Irena, 118.
 Miciūtė O., 168.
 Mickaitis Juozas, 80.
 Mickevičienė Vaida, 219.
 Mickevičius, 743.
 Mickevičius Adomas, 32, 414, 490-491.
 Migaliova Danutė, 9, 56, 77, 341, 399.
 Mikalauskaitė Birutė, 232, 233, 235, 721.
 Mikalauskas Pr., 31.
 Mikalkevičius Algirdas, 13, 838.
 Mike Calahanas, 910.
 Mikelėnas A., 198, 546.
 Mikelinskas Jonas, 205, 232, 233, 235, 256, 721.
 Mikelėnas Vytautas, 80.
 Mikėnienė Ramunė, 232, 233, 235, 721.
 Miklaševičiūtė Kristina, 205, 566.
 Mikoliūnas Algirdas, 11, 665.
 Miksas Audronis, 57, 80.
 Mikšiūnas G., 88.
 Mikštas Petras, 9, 434.
 Mikulėnaitė Ema, 232, 233, 235, 721.
 Mikulevičius O., 578.
 Mikutavičius R., 867.
 Milašauskas Artūras, 687.
 Milašiūnas Raimundas, 232, 233, 235, 721.
 Milašius O., 31, 354, 362.
 Milbergs Roberts, 181.
 Miliauskaitė Kristina, 118.
 Miliauskas V., 562, 849.
 Miliauskas Vytas, 117.
 Miliganas Kenonas (Canon W.J.Miliigan), 461.
 Miliniene Eglė
 Milius Kęstutis, 232, 233, 235, 721.
 Milius Vacys, 205, 566.
 Milkevičiūtė Giedrė, 10, 12, 531, 685, 691.
 Milošas Česlavas, 638, 658.
 Minkevičius Vladas, 301.
 Mintautas R., 127, 221.
 Misevičius Vytautas, 80.
 Misiūnas, 657,
 Misiūnienė Nijolė, 205, 566.
 Miškinis A., 168.
 Miteran Fransua, 672.
 Mitermajeris, 813.
 Mižvinskas V., 760.

Mincevičius Gabrielis Jonas
 Mockapetris Algirdas, 80.
 Mockapetrytė Birutė, 75, 80, 107, 185.
 Mockevičius P., 317.
 Mockienė Virginija, 80.
 Moeller Vanessa Saenz, 595.
 Mohamadas M., 611.
 Monteskjė
 Mood R., 394.
 Morkūnas Algis, 117.
 Morkūnas G. J., 120, 439.
 Morkūnas V., 342.
 Morozova L., 306.
 Morozovas Alekas, 318, 320, 910.
 Morozovas Pavlikas, 620.
 Motieka K., 263, 631, 635, 904.
 Motina Teresė, 709, 801, 837.
 Mozeris Antanas, 10, 110, 112, 113, 557.
 Mozerytė Genovaitė, 294.
 Mugevičius J., 468.
 Muno, 803.
 Muralis Antanas, 835.
 Murma Algis, 74, 748.
 Murmienė Marija, 74, 748.
 Musolinis B., 448, 813.
 Musteikis Antanas, 13, 732.
 Musteikis Kazys
 Mykolaitienė Gertrūda, 13, 745.
 Mykolaitis-Putinas Vincas, 379.

N

Nagleris Džeraldas (Nagler), 9, 396.
 Nainys Bronius, 460.
 Nakienė Genė, 80.
 Nalivaika Algirdas, 293.
 Napoleonas, 464, 734, 816.
 Narbutas Vytautas, 205, 566.
 Narbutienė Ona, 232, 233, 235, 721.
 Narušas A., 510.
 Narušienė Regina, 205, 566.
 Naskauskienė A., 108.
 Nastopka Kęstutis, 168.
 Nasvytis Algimantas, 17, 35, 37, 47, 56.
 Nasvytis Vytautas, 219.
 Naudužas Rolandas, 318.
 Navaitis G., 840.
 Navarackienė Izabelė, 80.
 Navickaitė Janina, 10, 532.
 Navickaitė O., 30.
 Navickas Alvydas, 12, 14, 705, 861.
 Nečiūnas Žilvinas, 80.
 Nekrašienė Vanda, 74.
 Nekrošius Eimuntas, 205, 566.
 Nekrošius J., 578, 581.
 Nekrošius Juozas, 208, 600, 618.
 Nelsas Romas, 205, 566.

Nelsienė Angelė, 205, 566.
 Nelsonas Mandela, 577.
 Nemickas, 269.
 Nėris Salomėja, 490, 780.
 Neronas, 668, 700.
 Neverdauskienė Rimantė, 458.
 Nevzorovas Aleksandras, 644.
 Nezgada Vytautas, 80, 160, 185, 500.
 Nicholas Bettel, 684.
 Nicholson L., 904, 909.
 Niedvaras Julius, 179.
 Niels Chobalt, 121.
 Nikitinas Vladas, 109, 290, 296.
 Niklus Mart, 256.
 Niunka Fiodor, 118, 238, 296.
 Noreika P., 188.
 Norkūnas Gedgaudas, 136.
 Norkūnas Pranas, 673.
 Normantas Paulius, 205, 566.
 Norus R., 806.
 Norvaišas Arnas, 72.
 Norvaišienė E., 513.
 Norvilas Vaidotas, 80.
 Norvydienė Ligita, 11, 626.
 Novadkis Aleksandras
 Novelskis K., 119, 695.
 Novickis Marekas, 218.
 Novikaitė Valerija, 114.
 Novotny Dalia, 115.
 Nowicki Marek

O

Obremskis J., 679.
 Ochris V., 445.
 Okinčicas Česlovas, 112, 114, 118, 226.
 Oleka Juozas, 9, 18, 35, 37, 41, 47, 62, 56, 421, 423.
 Oleka Vikis, 232, 233, 235, 721.
 Olekienė Jadvyga, 232, 233, 235, 721.
 Orlovas Jurijus, 798.
 Orvelas Džordžas
 Ošlapas R., 127, 212.
 Overaitė Dalia, 232, 233, 235, 721.
 Ozalu Turgut
 Ozolas Romualdas, 120, 168.
 Ozovs Janis, 180.
 Oželytė Nijolė, 120.

P

Pabijauskas J., 31.
 Pabrėža Jonas, 742.
 Pabiržis Ričardas
 Pakalnis Romas, 232, 233, 235, 721.
 Pakalniškis Vytautas, 119, 176, 266, 442, 903-904, 909.
 Paksas Rolandas, 918.

Pakšys Elžbieta (Elžbieta Pakszys), 913.
 Palekaitė Daiva, 295.
 Paltarokas K., 32.
 Palubinskaitė Milda, 491.
 Palubinskas Feliksas, 205, 566.
 Palubinskas Remigijus, 318.
 Pancerna Stasys, 80.
 Papečkys Juozas, 27.
 Papreckis E.
 Parulskis Sigitas, 205, 566.
 Paškauskienė Angelė, 287.
 Paškevičius Kazimieras, 80.
 Paštuolis A., 466.
 Patackas A., 31.
 Patackas G., 31.
 Paukštys K., 188.
 Paulaitis Petras., 32, 522.
 Paulauskas Artūras, 7, 91-93, 136, 263, 287, 301, 406, 439, 459, 515, 517, 573, 575, 578, 588.
 Paulauskas Rolandas
 Paulikas Vygandas, 198, 232, 233, 235, 549, 721.
 Paulionis Edmundas, 182, 206, 213, 214, 217, 257, 355.
 Pauliukaitė Zofija, 880.
 Paužaitė J., 903-904.
 Pavarotis L., 667.
 Pavilionienė Marija Aušrinė, 14, 912-913.
 Pavilionis Rolandas, 135.
 Pavilionis Vladas, 119.
 Paviržis Gediminas, 12, 296, 673, 682, 771.
 Pažerienė Regina, 120.
 Pčelnikovas Vadimas, 112, 115.
 Pečeliūnas Petras, 80.
 Pečeliūnas Povilas, 31, 256, 522-523.
 Pečeliūnas Saulius, 60, 62, 131, 364.
 Pečiukonienė S., 57.
 Pėdnyčia Kazys, 875, 919.
 Pedro C.Maoreno, 6, 225, 226-228.
 Peluritytė-Tikuišienė Audinga, 913.
 Pernavas G., 698.
 Pervička J., 578.
 Pėstininkas Aristidas, 634-635.
 Peškaitis Arūnas, 13, 224, 802.
 Peško V., 21.
 Petersons Artūrs, 181.
 Petersson Erik, 554.
 Petkevičius A., 198, 549.
 Petkevičius Jonas, 80.
 Petkevičius K., 867.
 Petkevičius Vytautas, 11, 623, 737.
 Petkus Viktoras, 2, 4, 7-25, 29, 31, 35, 37, 41, 48-49, 56, 58-62, 72, 73, 74, 75-76, 80, 81, 85, 86, 87, 88-89, 90, 91-93, 95-96, 97, 98, 99, 100-101, 102, 112, 113, 116, 118, 126, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 141, 148, 157, 159, 160, 162, 165, 166, 175, 177, 178, 182, 184, 186, 187, 189, 195, 202, 203, 207, 208, 213, 214, 215, 216, 217, 219, 228, 242, 262, 263, 264, 266, 272, 284, 311,

- 326, 339-341, 347, 352, 364, 374, 382, 387, 401, 410, 419, 423, 440, 441, 444, 445, 447-449, 453-456, 458, 459-460, 469, 470, 475, 517-518, 522-525, 530, 532, 536, 576, 591-592, 601, 662, 685, 714, 717, 724, 782, 783, 787, 798, 868-869, 870-872.
- Petkus Zenonas, 205, 566.
- Petniūnas Simonas, 60, 80.
- Petraitis Edmundas, 112, 115.
- Petraška J., 517.
- Petrauskaitė, 211, 212, 742.
- Petrauskaitė Vida, 80.
- Petrauskas Antanas, 742, 743.
- Petrauskas Kęstutis, 13, 119, 749, 784.
- Petrauskas Valdas, 246, 736-737.
- Petrauskienė Gabija, 903, 904, 909.
- Petravičiūtė Violeta, 630.
- Petronis Juozas, 232, 233, 235, 721.
- Petronis P., 30.
- Petrošius Algirdas, 287.
- Petrovas, 797.
- Petrovas Janas, 798.
- Petrukevičius Alfonsas, 500.
- Petrulis Algirdas, 232, 233, 235, 721.
- Petruška Ferdinandas, 914.
- Petruška Henrikas, 914.
- Petruškevičius Vytautas, 80.
- Piatnickis Olegas
- Pieskienė Virginija, 80.
- Piesliakas Č., 303.
- Pikturna Ignas, 10, 534.
- Pilchovskis Zigmąs, 432.
- Pilipavičienė N., 103.
- Pilkauskaitė Ramunė, 113, 120.
- Pilypas Augustas, 836.
- Pilypienė Snieguolė, 9, 437.
- Pipiras Liudvikas, 80.
- Pipiras Vytas, 197.
- Pivoriūnas, 119.
- Pjeras De Kueljeras, 58.
- Platelis Kornelijus, 205, 232, 233, 235, 566, 721.
- Platonas, 380, 448, 464, 710, 714.
- Pleikys R., 169.
- Plerpaitė, 113.
- Pliopis Gintaras, 91.
- Plokšto Artur, 112, 115.
- Plučaitė Regina, 295.
- Plumpa Petras, 13, 30, 656, 804.
- Pocius Algirdas, 13, 770.
- Pocius Juozas, 80.
- Pocius Liudvikas, 231, 233, 235, 721.
- Pociūtė Rima, 913.
- Podlipskas Juozas, 219.
- Podniekas Jurijus, 643.
- Polikaitienė Dovilė, 205, 566.
- Polis Algimantas, 205, 566.
- Polonskis V., 578.
- Poplavskis Mečislovas, 631.
- Popov G., 384.
- Posikinaitė Laura, 240.
- Pošytė Milda, 112, 114.
- Poškevičius V., 120.
- Povilaitis A., 911.
- Povilaitis R., 23.
- Povilionis V., 30.
- Povilionis Vladas, 119.
- Požela Juras, 18, 35, 37, 49, 50, 56, 72, 73, 135, 551.
- Prabhupada S., 506.
- Prancūnaitė O., 30.
- Pranevičius Henrikas, 112, 113.
- Praninskas Vytautas, 645.
- Pranskevičius Petras, 113.
- Prapiestis Jonas, 119, 257, 631-634, 753.
- Praudzinskaitė Ineta, 240.
- Preidys Gintautas, 219, 715.
- Preikša Robertas, 293.
- Preikšas J., 253.
- Prižgintas E., 258.
- Prokopovičius, 745.
- Protusevičius Jonas, 490.
- Prunskienė Kazimiera, 12, 14, 92, 182, 185, 266, 368, 445, 464, 475, 541, 642, 655, 669, 729, 800, 888, 893.
- Prunskis, 570.
- Pruskuvienė Violeta, 13, 766.
- Pugo 355, 384, 582.
- Puidukienė Antanina, 80.
- Pukys Jonas, 404.
- Pumputis A., 305, 904.
- Pumputis D., 168.
- Pundzius Juozas
- Punys Jonas, 80, 86, 87-90, 95-96, 97, 112, 114, 116, 178, 185, 186, 195, 265, 282, 410, 441-442.
- Puodžiukynienė Dalia, 294.
- Pupienis Antanas, 57, 81.
- Pupkus Vytautas, 80.
- Pūras Dainius, 11, 298, 593.
- Pūras Kazimieras, 10, 513.
- Puriuškis Jonas, 81.
- Purvaneckienė Giedrė, 913.
- Purvienė Z., 318.
- Putelis R., 198, 549.

R

- Račas Artūras, 120.
- Račiūnas Pranas, 18-25, 35, 37, 50-51, 56.
- Račkauskas Arimantas, 420, 466.
- Račkauskas Konstantinas, 27, 269.
- Radeilienė Virginija, 87.
- Radovičius Jurijus, 114.
- Radujevas, 719.
- Radzevičius Lionginas, 56, 72, 73, 74, 81, 341.
- Radžvilas Vytautas, 232, 234, 235, 655, 721.
- Ragaišienė Angelė, 81.

- Ragauskas Petras, 121.
 Rahneris Karlas, 708.
 Raišuotis Everistas, 475.
 Rakšienė, 119.
 Ramonas Jonas, 205, 566.
 Randis S., 30, 32.
 Rapkevičiūtė Pranciška, 81.
 Raselas Č. (Ch. Russell), 805.
 Rasenienė Rima, 112.
 Rasimavičius Narcizas, 526, 528, 632-633.
 Rasimavičius Pranas Vytautas, 649, 663.
 Rasiulis Juozas Vladas, 113.
 Rasmusenas Poulas Nyrupas, 611.
 Rasokaitienė Lilija, 112, 114.
 Rasputinas, 719.
 Rastauskas Andrius, 11, 579.
 Rastenienė Rima, 114.
 Rastenis Tomas, 112, 114, 206, 213, 214, 217.
 Rastenytė Marytė, 9, 77, 81, 87, 93, 105, 107, 114, 165, 175, 177, 323, 354, 355, 397-398, 403, 405, 410, 441, 468, 485.
 Raškauskas Ernestas, 442.
 Raškiniš Arimantas, 30, 205, 566.
 Ratkevičiaus K., 578, 683.
 Raudienė Lolita, 119.
 Raugalas E., 103-107, 127, 221, 741, 742.
 Raulinaitis Algis, 205, 566.
 Ravluševičius Pavelas, 115.
 Ravnopolec I., 21.
 Razma Jurgis, 311.
 Razma V., 742.
 Ražukienė Janina, 81.
 Reiganas Ronaldas (Reagan), 372, 544, 646, 672.
 Reinys G.A., 120.
 Remeikis Kazys, 121.
 Remeikis T., 335.
 Remėsa Laimutis, 318.
 Repšys Petras, 205, 232, 233, 235, 566, 721.
 Rešetovas Jurijus, 12, 725.
 Rhodes Aaron, 220.
 Ribinskienė Marija, 81.
 Rimavičius Paulius, 81, 114.
 Rimeikis Aleksandras, 11, 597.
 Rimeikis Arvydas, 698.
 Rimeikis Henrikas, 11, 575, 577, 578, 581.
 Rimkienė Anžela, 295.
 Rimkienė Jūratė, 295.
 Rimkūnienė Dalia, 120.
 Rimkus Henrikas, 81.
 Rimša Antanas, 57, 81.
 Rimša E., 198, 549.
 Rinkevičius Viktoras, 119.
 Rinkevičiūtė E., 120.
 Riomeris Mykolas, 728.
 Rjazin Jekki, 181.
 Rocfeller, 504.
 Rhodes Aaron
 Rodniu Kingu (Rodney King), 450-451.
 Romaškevičienė R., 121.
 Romaškevičius I., 121.
 Rono Habarto, 803.
 Ruzveltas F. (F.D.Roosevelt), 544, 670, 712.
 Rose Mar Ruter, 708.
 Rosinas Albertas, 205, 566.
 Rotšteinas Polas (Paul F.Rothstein), 443.
 Rozenkreiceris, 803.
 Rožauskaitė Marija, 232, 233, 235, 721.
 Rubavičius Vytautas, 472.
 Ručinskienė M.
 Rudaitis L., 30.
 Rudaitytė R., 335.
 Rudeliūnas Vytautas, 13, 806.
 Rudokas Tomas Arūnas, 232, 233, 235, 721.
 Rudys Alfonsas, 232, 233, 235, 721.
 Rugienienė Liuda, 205, 566.
 Rugienius Juozas, 232, 233, 235, 721.
 Rupšytė Angonita, 131.
 Rusienė Violeta, 81.
 Ruso Žanas Žakas, 345, 436, 483, 710.
 Rusten Guri, 218.
 Rutkovska Anna, 121.
 Ruzas Rimantas, 81, 89, 93, 95-96, 97, 405, 410.
 Ruzgys E., 75.
 Rzeplinski Andrzej
 Rybelis Antanas, 197.
- S**
 Sabaliauskas A., 168.
 Sabutis Liudvikas, 656.
 Sacharovas A., 31-32, 195, 326-327, 352, 364, 365, 721.
 Sadauskas Henrikas, 285.
 Sadauskas Romas, 232, 233, 235, 721.
 Sadeckas A., 573.
 Sadkauskas A., 220.
 Sadovskis, 578.
 Sadūnaitė Nijolė, 9, 31-32, 87, 232, 233, 235, 256, 466, 474, 490-491, 721, 798.
 Saheimas Erikas, 13, 784.
 Saijeva Aminat, 718.
 Saja Kazys, 205, 232, 233, 235, 566, 721, 798.
 Sakalas Aloyzas, 12, 616, 682, 691.
 Sakalauskaitė Ramunė, 9, 444.
 Sakalauskas A., 30.
 Sakalauskas Artūras, 798.
 Sakalauskas G., 877.
 Sakalauskas Gintautas, 878, 880.
 Sakalauskas K., 169.
 Salatka T., 439.
 Salys Antanas, 27.
 Samulionytė, 743-744.

- Samys Vidmantas, 117.
Sapiega Leonas, 26.
Sarajohanson, 121.
Sargautienė Danutė, 120.
Sasnauskas Julius, 120, 256, 490, 522, 654.
Satkevičius Edvardas, 81, 93, 95-97, 160, 405, 410.
Satkevičius Z., 127.
Saudargas Algirdas, 237.
Sauka Leonardas, 232, 233, 235, 721.
Saukienė Žibutė, 56.
Savickas Kęstutis, 237.
Savickaitė Silva - Jūratė, 81, 616.
Savičius Adolfas, 314.
Savičius K., 56.
Schumanas Klausas, 10, 528.
Schwarzenberg Karl Von
Sebaršinas L.V., 435.
Seikalis Antanas, 117.
Selingas
Seneka, 710.
Serebrenikovas Valerijus, 845.
Sereika Gintautas, 888.
Sesickas L., 778.
Sevrukus Vaclovas, 256.
Siberry J., 903.
Sikorskis R.
Simonavičius Kazimieras, 432.
Simutis Liudvikas, 81, 631, 635.
Sinkys Emilis, 205, 566.
Sinkys Julia, 205, 566.
Sirudėlis Pranciškus, 81.
Sirvydis Albinas, 119.
Sirvydis Vytautas, 198, 232, 233, 235, 549, 721.
Siundys Valentinas, 721.
Sjuzan Li (Suzanne Lie), 913.
Skaisgiris, 211-212.
Skaržinskas Liudvikas, 181.
Skebėra Kazimieras, 542-543.
Skinderas Eduardas, 318.
Skinkytė Daiva, 294.
Skučas A., 854.
Skučas K., 911.
Skuodienė Laima, 81.
Skuodis Vytautas, 31, 311, 352, 517, 522-525, 782.
Sladkevičius Vincentas, 31, 253, 352, 798.
Slančiauskas K., 119, 695.
Slavickis A., 912.
Slavickis V., 575, 578, 581-582, 627.
Slibinskaitė Aušra, 294.
Sličytė Zita, 632-633.
Sližys Rimantas, 205, 566.
Slovackis Euzebijus, 432.
Smailys Alfredas, 56, 64, 526.
Smetona Antanas, 407, 539, 718, 727-729, 758, 825.
Smetona Rimantas, 130, 131.
Smetona Saulius, 232, 233, 235, 721.
Smirnov Aleksej, 387,
Smoriginas Kostas, 566.
Smotkinas Aleksandras, 175, 176, 907.
Sneigys Antanas, 232, 233, 235, 721.
Soittu Paul, 181.
Sokolova Emilija, 81.
Sokratas, 464.
Somaitytė, 538.
Sondes Bernard, 638.
Songaila Gintaras, 226.
Sonnenfelsas, 813.
Sruoga Balys, 870.
Sruoga Valius, 692, 741.
Stačiokas Stasys, 316, 649, 875, 877, 878, 880.
Stakėnas Vaclovas, 31, 524.
Stakvilevičius Mindaugas, 221, 230, 475.
Staliliūnaitė Rūta, 232, 233, 235, 721.
Stalinas Josifas Visarionas, 344.
Stalnionis Gintautas, 9, 442, 450, 453.
Stancelis Eligijus, 119.
Stancevičius Antanas, 232,233,235,721.
Stanionis K., 466.
Staniulis Vidmantas, 323.
Stankevičienė I., 663.
Stankevičienė Raisa, 798.
Stankevičius Česlovas, 205, 364, 566.
Stankevičius Mindaugas, 7, 235, 298, 299, 743.
Stankevičius Stasys, 11, 600, 603.
Stankevičius V., 120.
Stankus A., 877, 879.
Stankus Balys, 112, 114, 118.
Stanys Vidmantas, 232, 233, 235, 721.
Starkuvienė Lina, 294.
Stasevičius V., 874.
Stasiškis Antanas, 81, 127, 212, 221, 517, 698.
Stasiulis K., 578, 581, 626.
Stasynas Gintautas, 914-915.
Stašaitis Arvydas, 14, 497, 501, 674, 867, 874-875.
Stašaitis J., 30.
Stašinskas Jonas, 13, 101, 114, 119, 157, 195, 230, 237, 566, 693, 715, 723, 767, 824, 903, 904.
Staškevičius Audvydas, 232, 233, 235, 721.
Staškūnas Petras, 112, 113.
Staškūnienė Dalia, 112, 113.
Statkevičienė Janina, 81.
Statkevičius Algirdas, 9, 31-32, 87-88, 91, 165, 175, 177, 178, 185, 186, 256, 271, 287, 352, 355, 419, 441, 442, 445, 459, 522, 781- 782.
Staugaitienė Teodora, 649.
Staugaitis Romualdas, 526.
Staupas R., 778.
Stažys, 211, 212.
Steffenseier Helga, 872.
Stellan Ottosson, 121.
Stepanauskas Leonas, 903.
Steponavičius Gintaras, 118, 120.

- Steponavičius Julijonas, 31, 352, 680, 798.
 Steponėnas Vytautas, 120.
 Stepulaitis, 109.
 Stewartas G., 903-904.
 Stirbys P., 198, 549.
 Stočkus Gintautas, 112, 114.
 Stoma Saulius, 11, 290, 654-656, 662.
 Stonys Česlovas, 157.
 Stonys Vidmantas, 213, 214, 217.
 Stoškus Krescencijus, 10, 168, 481.
 Stonkus V.
 Strakšys Adolfas
 Stravinskas Petras, 27.
 Strekienė, 743-744.
 Strikuliene Olava, 243.
 Striška Vidmantas, 114.
 Stulginskis Antanas
 Stundys Valentinas, 232, 233, 235.
 Stundžaitė Brigita, 294.
 Stunguryš Stasys, 14, 23, 96-100, 112, 113, 116, 118, 242, 311, 523, 782, 867.
 Stungys K., 127, 221.
 Subačius M., 578.
 Subačius Š., 578.
 Sungaila Anicetas, 115.
 Surgailienė Aspazija, 232, 233, 235, 721.
 Surgailis Leopoldas, 232, 233, 235, 721.
 Survila H., 174, 266.
 Survila R.
 Suslovas, 59, 660.
 Svarinskas Alfonsas, 20, 31, 132-135, 137, 139, 160, 162, 165, 166, 175, 177, 178, 232, 233, 235, 252, 253, 263, 352.
 Sveklaitė Elena, 81.
 Sventickas Valentinas, 10, 232, 233, 235, 508, 721.
 Svetlauskaitė Joana, 60, 81.
 Svetlauskaitė Rasa, 12, 697, 701.
 Sviderskis V., 581-582, 626.
 Sviliauskaitė Elena, 56, 72, 74, 75.
 Svirbutavičiūtė Aldona, 9, 13, 447, 780.
- Š**
 Šajauskaitė, 120.
 Šakalinis Petras
 Šakalys Vl., 30.
 Šakalytė Vaida, 118.
 Šakenis Romualdas, 205, 566.
 Šalaviejūtė Ramutė, 122.
 Šalkauskas Julius, 205, 232, 233, 235, 566, 721.
 Šalkauskienė V., 699.
 Šalkauskis Stasys, 155, 721.
 Šalna B., 317.
 Šaltenis Arvydas, 205, 232, 233, 235, 566, 721.
 Šaltenis Saulius, 205, 223, 566, 656.
 Šamborskis S., 108, 460.
 Šaparevičius, 719.
 Šapoka J., 355.
 Šapoka V., 432.
 Šapošnikov J., 164, 405.
 Šarakojiene Aldona, 81, 87, 89, 93, 94, 103-109, 185, 405, 410, 441.
 Šatas Juozas, 19, 56, 62, 77, 81, 84, 87-90, 93-94, 95, 97, 112, 114, 116, 118, 122, 131, 271, 355, 403, 405, 410, 441-442, 485, 663, 866.
 Šatkauskas Rytis, 112, 115.
 Šatkutė Rima, 219.
 Ščaranskis Anatolijus, 713.
 Šedbaras J., 120.
 Šedbaras Stasys, 649, 903.
 Šekspyras Viljamas, 547.
 Šelingas Frydrichas, 710.
 Šeputis K., 221.
 Šereika Algirdas, 119.
 Šerėnienė R., 854.
 Šerkšnas Arūnas, 910.
 Šerkšnas J., 742-743.
 Šerkšnys Gediminas, 205, 566.
 Ševardnadzė E., 206, 215, 355, 384.
 Šilanskis Dovas, 406, 407.
 Šilauskienė L., 57.
 Šileika A., 855, 858.
 Šileikis I., 169.
 Šilingas Stasys, 27, 912.
 Šimkūnas Antanas, 10, 488.
 Šimkūnienė Sigrida, 232, 233, 235, 721.
 Šimkus Jonas, 114, 120.
 Šimkuvienė G., 438.
 Šimutis Leonardas, 205, 566.
 Šiupšinskas Juozas, 11, 630.
 Šiušė Gintaras, 747.
 Škirpa, 659.
 Škotas Dunsas, 708.
 Šlamaitė Alma, 12, 687.
 Šlezevičius Adolfas, 6, 100, 196, 199, 218, 219, 283, 319, 541, 566, 583, 683, 855.
 Šliažas Rimvydas, 535.
 Šliūpas Vytautas, 534, 536.
 Šliūpas J., 534.
 Šneideraitis, 695.
 Šniukšta Petras, 27.
 Špokevičius S., 510.
 Štromas Aleksandras, 376, 658.
 Šukauskaitė Diana, 112, 115.
 Šukienė B., 434.
 Šulcas Petras, 112, 115.
 Šurna Antanas, 232, 233, 235, 721.
 Šustauskas Vytautas, 542.
 Švedas G., 540, 904, 909.
 Švedas Vytautas, 318.
 Švenčionis Augustinas 246.
 Švoba, 390.
 Švoba Jonas, 205, 232, 233, 235, 566, 721.

Švoba Vygantas, 8, 72, 74, 75, 339, 374.

T

Tacas J., 9, 411.
 Tacitas Publijaus Kornelijaus
 Talmantas Egidijus, 232, 233, 235, 721.
 Talmontaitė Zina, 876.
 Talutis M. A., 438.
 Tamaliūnienė Birutė, 14, 878.
 Tamašauskaitė Ramunė, 710, 904.
 Tamašauskas J., 581.
 Tamkevičius Sigitas, 31, 253, 353, 524.
 Tamošaitis Antanas, 27, 813, 814, 911.
 Tamošiūnas Juozas, 112, 115.
 Tamošiūnas A., 322.
 Tamošiūnas Julius, 30, 138, 160, 185.
 Tamulevičiūtė Dalia, 232, 233, 235, 721.
 Tamulis Henrikas, 253.
 Tapinas Laimonas, 744.
 Tarailienė D., 735-737.
 Tarasonytė Rūta, 115.
 Taraškevičiūtė Birutė, 294.
 Tarsis D., 445.
 Tartilas Juozas
 Taujanskas Arnoldas, 206, 213, 214, 217.
 Tautvydas, 31.
 Tebeliškis Martynas, 113.
 Teišerskytė Dalia, 14, 852.
 Tekorienė Dalia, 120.
 Telksnys Feliksas, 189.
 Telksnys Laimutis, 205, 566.
 Telksnys Vladas, 205, 566.
 Tercijonas, 835.
 Terleckas Antanas, 10, 11, 32, 77, 347, 403, 449, 453, 490, 522-525, 541-543, 654, 662, 732, 798, 869.
 Terleckas G., 854, 856, 857.
 Tertjonas, 709.
 Teseckas Tadas-Jonas, 25, 35, 37, 51, 59, 62, 75, 373, 382, 388, 398, 417, 491, 554, 672, 801.
 Tiberijus, 836.
 Tilindis R., 317.
 Tiomkinas I., 577, 578, 581.
 Tyla Antanas, 232, 233, 235.
 Toinbi A., 722.
 Tokarevas Jurijus, Aleksandro, 12, 700.
 Tolstojus Levas, 504, 905.
 Tomilinas A., 578.
 Tomkūnaitė Gražina, 295.
 Tomkus J., 513.
 Tomkus Vitas, 226, 823.
 Tomkus Vytautas, 232, 233, 235, 721.
 Tomonis Mindaugas, 31, 870.
 Tornau A., 513.
 Trakymienė Ramunė, 122, 232, 233, 235, 721.
 Treinys Mečislovas, 205, 566.
 Trilupaitienė Jūratė, 232, 233, 721.

Trimonienė R., 562, 849.
 Trinkūnas J., 30.
 Trinkūnas V., 252, 315.
 Triugvė Li (Trygve Lie), 584.
 Trubinas, 385.
 Trumpulis Liutauras, 736.
 Truska Liudas, 9, 361, 407, 519.
 Tučas Rolandas, 232, 233, 235, 721.
 Tučkus Andrius, 654.
 Tulaba Ladas, 498.
 Tumelis Juozas, 128, 130, 131, 141, 148, 205, 566, 655.
 Tuminas Pr., 31.
 Tuminas Rimantas, 205, 566.
 Tunaitis Juozas, 9, 13, 19, 377-382, 799, 801.
 Turčinas Valentinas, 713,
 Tursienė M., 106-107.
 Tyžienė Birutė, 100, 566.

U

U Thantas, 584.
 Ulickij Oleg
 Ulvydas Kazys, 205, 566.
 Umantas Z., 315.
 Umbrasaitė Janina, 98, 101, 112, 114, 118.
 Umbrasas S., 264.
 Umbrazas Nancy, 4, 5, 19, 132, 176, 366..
 Umbražiūnas Pranas Aiškutis, 113.
 Uoka Kazimieras, 8, 35, 37, 51-52, 367-369.
 Uosis Stasys, 8, 12, 35, 37, 52-53, 72, 325, 329, 340, 373, 683.
 Urbanavičius Henrikas, 12, 13, 693, 695, 703, 756.
 Urbonas Jonas, 205, 566.
 Urbonas Rimantas, 232, 233, 235, 721.
 Urbonas S., 767.
 Urbonas V., 108.
 Urbonavičius Vytautas, 219.
 Urbšys Juozas, 912.
 Urbutis Vincas, 205, 566.
 Urnevičiūtė Dalia, 232, 233, 235, 721.
 Uzanova Tayfuh
 Uždavinyš Giedrius, 232, 233, 235.
 Užkurnys, 543.

V

Vabalas Raimondas, 205, 566.
 Vabuolas A., 57.
 Vadapalas Vilenas, 7, 19-25, 56, 62, 114, 230, 291, 293.
 Vagnorius Gediminas, 9, 174, 178, 242, 266, 283, 304, 365, 403, 419, 427, 441, 541-542, 656, 855, 857, 918.
 Vaicekauskienė Irina, 295.
 Vaičiūnas Albinas, 31, 105-106, 122, 847.
 Vaičiūnas Vytautas, 31, 256, 352, 781 .
 Vaičius A., 253.
 Vaičius Vytautas, 523.

- Vaidilas J., 31.
Vaikutytė Jūratė, 112, 115.
Vailokaitis J., 513.
Vainauskas G., 226.
Vainilavičius Povilas, 205, 566.
Vaisieta Tomas, 232, 233, 235, 721.
Vaišnys Juozas, 205, 566.
Vaitekūnas Edmundas, 9, 11, 394, 665.
Vaitiekūnas Romasis, 290, 293, 515, 516, 572, 573.
Vaitiekūnas Petras, 112, 114.
Vaitilavičius Adomas, 232, 233, 235, 721.
Vaitkaitis Algimantas, 238, 245, 315, 735, 846.
Vaitkevičius A., 439.
Vaitkevičius Juozas, 197.
Vaitkevičius Naurius, 318.
Vaitkevičius Rolandas, 293.
Vaitkus Jonas, 205, 566.
Vaitkuvienė Aurelija, 913.
Vaivada V., 438.
Vaižgantas Tumas, 168,340, 377, 453, 456, 545, 724.
Valaitis Jonas, 205, 566.
Valaitytė Ingrida, 295.
Valatka Rimvydas, 742-744.
Valatkevičienė P., 105-108.
Valeckienė Adelė, 205, 566.
Valeikienė A., 118.
Valentukevičius R., 272.
Valikonytė Irena, 912.
Valionis Arvydas, 13, 755, 829, 908.
Valiukaitė Elvyra, 81, 87-90, 93, 185, 186, 404, 405, 410, 441-442.
Valiulis Algirdas, 630.
Valiulis R., 355.
Valiulis Skirmantas, 124.
Valius Vytautas, 205, 232, 233, 235, 566, 721.
Valiušaitis V., 32.
Valkavickas Vincas, 919.
Van Droogenbroek, 638.
Vanagas Vytautas, 205, 566.
Vanagienė B., 57.
Vanderbild, 504.
Varanauskas Povilas, 117, 526, 562, 632, 849.
Varnas Dainius, 181.
Varnas J., 169.
Varnelis Antanas, 613.
Varslauskas R., 693.
Vasilevičius L., 56.
Vasilevska Ana, 295.
Vasilevskis Tadeušas, 577, 579.
Vasiliauskas J., 693.
Vasiliauskas Kazimieras, 10, 85, 197, 256, 423,497, 854.
Vasiliauskas Romualdas, 87-88, 186, 284, 441.
Vasiliauskas V.,188.
Vasiljevienė Danutė, 295.
Vaupšas Antanas, 9, 410, 421.
Vavelka Otas, 798.
Vederaitė Aldona, 232, 233, 235, 721, 912.
Vėgėlė Ignas, 113, 115, 206, 213, 214, 215, 216, 217.
Veild Patricija (Patricia M.Wald), 443.
Vėlavicius V., 31, 352.
Vėlius Norbertas, 205, 566.
Vėliuvienė Ramunė, 205, 566.
Velykis M., 513.
Vėlyvis Jonas, 10, 11, 12, 572, 636, 640, 652, 661, 664, 677, 681, 690 .
Venclova Tomas, 11, 15, 31-32, 49, 58, 213, 214, 217, 257, 326, 339, 352, 376, 495-496, 518, 592, 657, 660, 669, 780-782, 798, 870.
Vengraitis, 108.
Vepštienė Apolonija, 687.
Verbliugevičius L.
Verneris Hiobšas (Werner Hobsch), 802.
Verseckas Jonas, 56, 60, 62, 75, 91, 93, 405, 410.
Veselka Julius, 12, 715.
Vėželienė Vidutė Marija, 115.
Vidrinskaitė Saulė, 913.
Viduolis P., 75.
Vilčinskas Šarūnas, 232, 233, 235, 721.
Vildžiūnas Vladas, 205, 566.
Vileišis Jonas, 27, 445.
Vilimaitė G., 120.
Vilimas Darius, 232, 233, 235, 721.
Vilimas Vladas, 160, 185, 186, 232, 233, 235, 527, 721.
Viljamsas (Williams), 451, 895.
Vilkaitis Remigijus, 232, 233, 235, 721.
Vilkaitis Vincas, 911.
Vilkauskaitė Violeta, 10, 12, 14, 243, 877, 879.
Wilsonas Tomas, 711.
Vimeris E., 813-814.
Vincas Krėvė-Mickevičius, 550.
Vinikas Vytautas, 101, 112, 115.
Vinkus Antanas, 12, 616, 670.
Visakavičius Marijonas, 58, 62, 369.
Visarionas, 803.
Visokavičius M., 855.
Visokavičius Pr., 282.
Visokavičius R., 682.
Višumirskaja Ina, 118.
Vitkauskaitė Dovilė, 294.
Vitkauskaitė O., 30.
Vitkauskas A., 75, 76.
Vitkauskas Algirdas, 126.
Vitkauskas Mykolas, 127, 213, 221, 741.
Vitkauskas V., 741, 742.
Vitkauskas Vincas
Vizbaras A., 562, 849.
Vizbaras Jūra, 232, 233, 235.
Volteras
Volungevičius Jonas, 490.
Vorevičius R., 87.

Voronavičius J., 30.
Vosylius Edvardas, 112, 114.
Vosyliūtė V., 31.
Voverienė Ona, 232, 233, 235, 721.
Vrublevskis Tadas
Vyšniauskaitė Angelė, 205, 566.
Vyšniauskas T., 854.
Vyšniauskas Vytautas, 96, 118, 242, 311.
Vyšniauskas Vytautas Simonas, 115.
Vyzentalis Simonas, 406.

W

W. Clarke, 904.
W.Whitehead John, 224.
Wacko Tomasz, 110-111, 218, 610.
Weissman Vladimir, 11, 121, 564, 602.
Wilkitzki Peter
Winship Elizabeth, 11, 589.
Winter Pietrek, 871.

Z

Zabiela Vytautas, 232, 233, 235, 721.
Zaboronokas V., 578.
Zaborskaitė Vanda, 168.
Zabreckas A., 120.
Zabulėnas V., 874.
Zaikauskaitė H., 314.
Zakarevičius Algimantas, 232, 233, 235, 721.
Zalatorius Vytautas, 10, 509.
Zareckij Lev, 20-21, 62, 177, 178, 440.
Zareckis I., 695.
Zaunius Dovas, 27.
Zavadskas Edmundas 232, 233, 235, 721.
Zdebskis Juozas, 31, 352, 868.
Zidikaitė Violeta, 294.
Zigmuntas, 836.
Zingeris Emanuelis, 8, 256, 305, 308, 309, 313, 783.
Zingeris Markas, 232, 233, 235, 721.
Zinkevičius Zigmas, 232, 233, 235, 254, 283, 284, 721.
Zlatkienė Ona Vanda, 113.
Zlatkus Egidijus, 112, 113.
Zmitraitė Inga, 295.
Znutas Andrius, 114.
Zokienė Genovaitė, 219.
Zubkovas Aleksandras, 318.
Zvicevičius Albertas, 256, 524, 868.

Ž

Žabienė Stasė, 87, 441.
Žakauskas Juozas, 114.
Žakevičius, 408.
Žalėnas Gerardas, 232, 233, 235, 721.
Žana D'ark, 708.
Žandaravičius Gintaras, 112, 114.
Žarskus A., 31.

Žeberskis B., 692.
Žebertavičiūtė Elvyra, 232, 233, 235, 721.
Žebrauskas R., 198, 549.
Želigovskis L., 433.
Žemaitė, 490.
Žemaitis J., 253.
Žemaitis Leonardas
Žemaitytė Aldona, 205, 566, 656, 912.
Žepkaitė Regina, 205, 566.
Ževžikova Elena, 913.
Žičkus Albinas, 405.
Žičkus Kęstutis, 232, 233, 235, 656, 721.
Žiedelis
Žiemelis V., 308, 310, 632-635, 834.
Žilcova Liudmila, 63, 75.
Žilėnas Alfonsas, 205, 566.
Žilinskaitė Vytautė, 205, 566.
Žilinskas Albertas, 23, 95, 96, 97, 102, 110, 111, 112, 114, 116, 118, 213, 214, 217, 242, 256, 311, 523.
Žilinskienė Giedrė, 616.
Žilinskienė O., 57.
Žilinskienė S.G., 120.
Žilys K., 31.
Žilys Juozas, 11, 119, 512, 647, 649, 652.
Žoromskis Kazimieras, 205, 566.
Žukantas Saulius
Žukauskas A., 168.
Žukauskas E., 854.
Žukauskas H., 226.
Žukauskas Juozas, 112, 115, 118.
Žukauskas S., 30, 75.
Žukauskas Šarūnas, 31.
Žukov N., 20.
Žulienė Regina, 231, 233, 235, 721.
Žumbakis Povilas, 205, 566.
Žurauskaitė I., 317, 319.
Žutautas Vytautas, 287.
Žvaliauskas Giedrius, 181.
Žygimantas II Augustas

LIETUVA IR ŽMOGAUS TEISĖS
Lietuvos žmogaus teisių asociacijų (LŽTA ir LŽTGA) veiklos apžvalga
1989 – 1999 metai
I knyga

Išleido LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ ASOCIACIJA
Laisvės pr.60-302, Vilnius
Tel.: (5) 2429051; faksas. (5) 2467052; el.paštas komitetas@lzta.lt
Svetainė internete www.lzta.lt

Viršelio dizainą kūrė ir maketavo RASA PREIDIENĖ
Spausdino „ŪLOS TĖKMĖS“ spaustuvė